Digitaliseret af | Digitised by

DET KGL. BIBLIOTEK
Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):	Henrik Ibsen.
Titel | Title:	Bygmester Solness : Skuespil i tre Akter
Udgivet år og sted | Publication time and place:	København : Gyldendalske Boghandels Forlag, 1892
Fysiske størrelse | Physical extent:	220 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

55, - 140

141

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130020878984

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Bygmester Solness.

Bygmester Solness.

SKUESPIL I TRE AKTER

AF

HENRIK IBSEN.

KØBENHAVN.
GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).
GRÆBES BOGTRYKKERI.
1892.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

PERSONERNE:

Bygmester Halvard Solness.
Fru Aline Solness, hans hustru.
Doktor Herdal, huslæge.
Knut Brovik, forhen arkitekt, nu assistent hos Solness.
Ragnar Brovik, hans søn, tegner.
Kaja Fosli, hans søsterdatter, bogholderske.
Frøken Hilde Wangel.
Nogle damer.
Folkemængde på gaden.

Handlingen foregår hos bygmester Solness.

FØRSTE AKT.

(Et tarvelig udstyret arbejdsværelse hos bygmester Solness. Fløjdør på væggen til venstre fører ud til forstuen. Til højre er døren til husets indre værelser. På bagvæggen en åben dør til tegneværelset. Foran til venstre en pult med bøger, papirer og skrivesager. Ovenfor døren en ovn. I hjørnet til højre en sofa med bord og et par stole. På bordet vandkaraffel og glas. Et mindre bord med gyngestol og lænestol i forgrunden til højre. Tændte arbejdslamper på bordet i tegneværelset, på bordet i hjørnet og på pulten.)

(Inde i tegneværelset sidder KNUT BROVIK og HANS SØN RAGNAR beskæftiget med konstruktioner og beregninger. Ved pulten i arbejdsværelset står KAJA FOSLI og skriver i hovedbogen. KNUT BROVIK er en gammel, tynd mand med hvidt hår og skæg. Han er klædt i en noget luvslidt men vel vedligeholdt sort frakke. Bærer briller og hvidt, noget gulnet halstørklæde. RAGNAR BROVIK er i tretiårene, velklædt, lyshåret, med en lidt ludende holdning. KAJA FOSLI er en spædbygget ung pige på nogle og tyve år, omhyggeligt klædt, men af et sygeligt udseende. Hun har en grøn skærm for øjnene. — Alle tre arbejder nogen tid i taushed.)

KNUT BROVIK

(rejser sig pludselig, som i angst, fra tegnebordet, ånder tungt og besværligt, idet han går frem i døråbningen).

Nej, nu holder jeg det snart ikke længer ud!

KAJA

(går hen til ham).

Det er visst rent dårlig med dig ikveld, onkel?

BROVIK.

Å, jeg synes, det blir værre dag for dag.

RAGNAR
(har rejst sig og kommer nærmere).

Du skulde helst gå hjem, far. Prøve på at få sove lidt —

BROVIK
(utålmodig).

Gå til sengs kanske? Vil du da, at jeg rent skal kvæles!

KAJA.

Men ta' dig en liden tur da.

RAGNAR.

Ja, gør det. Jeg skal gå med dig.

BROVIK
(hæftig).

Jeg går ikke, før han kommer! Ikveld vil jeg snakke rent ud med — (indædt harmfuld) med ham — principalen.

KAJA
(angst).

Å nej, onkel, — vent da endelig med det!

RAGNAR.

Ja, heller vente, far!

BROVIK
(trækker vejret besværligt).

Hah, — hah —! Jeg har nok ikke tid til at vente ret længe, jeg.

KAJA
(lyttende).

Hys! Der hører jeg ham nede i trappen!

(De går alle tre til sit arbejde igen. Kort stilhed.)

(BYGMESTER HALVARD SOLNESS kommer ind gennem forstuedøren. Han er en noget ældre mand, sund og kraftig, med tætklippet, kruset hår, mørk knebelsbart og mørke, tykke øjenbryn. Han bærer en grågrøn, tilknappet jakke med ståkrave og brede brystslag. På hodet har han en blød, grå filthat og under armen et par mapper.)

BYGMESTER SOLNESS
(ved døren, peger mod tegneværelset og spørger hviskende:)

Er de gået?

KAJA
(sagte, ryster på hodet).

Nej.

(Hun tar øjenskærmen af.)

(Solness går fremover gulvet, kaster sin hat på en stol, lægger mapperne på sofabordet og nærmer sig så atter pulten. Kaja skriver uafbrudt men synes nervøst urolig.)

SOLNESS
(højt).

Hvad er det for noget, De står og fører ind der, frøken Fosli?

KAJA
(farer sammen).

Å, det er bare noget, som —

SOLNESS.

La' mig få sé, frøken. (bøjer sig over hende, lader, som om han ser i hovedbogen og hvisker:) Kaja?

KAJA
(skrivende, sagte).

Ja?

SOLNESS.

Hvorfor tar De altid den skærmen af, når jeg kommer?

KAJA
(som før).

Jo, for jeg ser så styg ud med den.

SOLNESS
(smiler).

Vil De ikke gerne det da, Kaja?

KAJA
(skotter halvt op til ham).

Ikke for alt i verden. Ikke i Deres øjne.

SOLNESS
(stryger hende let over håret).

Stakkers, stakkers lille Kaja —

KAJA
(dukker hodet).

Hys, — de kan høre Dem!

(Solness driver henover gulvet mod højre, vender om og standser ved døren til tegneværelset.)

SOLNESS.

Har nogen været her og spurgt efter mig?

RAGNAR
(rejser sig).

Ja, de unge folk, som vil ha' bygget villaen ude ved Løvstrand.

SOLNESS
(brummende).

Nå de? Ja, de får vente. Jeg er ikke på det rene med mig selv om planen endnu.

RAGNAR
(nærmere, noget nølende).

Det var dem så svært om at gøre at få tegningerne snart.

SOLNESS
(som før).

Ja, gudbevar's, — det vil de jo allesammen!

BROVIK
(ser op).

For de går og længter så urimelig efter at få flytte ind i sit eget, sa' de.

SOLNESS.

Ja vel; ja vel. En kender det! Og så tar de det slig, som det bedst kan falde sig. Får sig så'n en — en bolig. Et slags tilholdssted bare. Men ikke noget hjem. Nej mange tak! La' dem så heller vende sig til en anden. Sig dem det, når de kommer igen.

BROVIK
(skyder brillerne op i panden og ser studsende på ham).

Til en anden? Vilde De gi' det arbejde fra Dem?

SOLNESS
(utålmodig).

Ja, ja, ja, for fan'! Hvis det endelig så skal være, så —. Heller det, end at bygge bort i vejr og vind. (udbrydende.) For jeg kender jo ikke videre til de folk endnu!

BROVIK.

Folkene er solide nok. Ragnar kender dem. Han vanker i familjen. Svært solide folk.

SOLNESS.

Å, solide, — solide! Det er jo sletikke det, jeg mener. Herregud, — forstår ikke De mig heller nu? (hæftig.) Jeg vil ikke ha' noget med de fremmede mennesker at skaffe. La' dem vende sig til hvem de vil for mig!

BROVIK
(rejser sig).

Er det Deres alvorlige mening?

SOLNESS
(mut).

Ja, det er. — For en gangs skyld.

(Han går fremover gulvet.)

(Brovik veksler et blik med Ragnar, som gør en advarende bevægelse. Derpå går han ind i det forreste værelse.)

BROVIK.

Må jeg få lov til at snakke et par ord med Dem?

SOLNESS.

Gerne det.

BROVIK
(til Kaja).

Gå der ind sålænge, du.

KAJA
(urolig).

Å, men onkel —

BROVIK.

Gør som jeg siger, barn. Og luk døren efter dig.

(Kaja går nølende ind i tegneværelset, skotter angst og bønligt til Solness og lukker døren.)

BROVIK
(noget dæmpet).

Jeg vil ikke, at de stakkers barnene skal vide, hvor ilde det har sig med mig.

SOLNESS.

Ja, De ser svært klejn ud nu om dagene.

BROVIK.

Med mig er det snart forbi. Kræfterne tar af — fra den ene dagen til den anden.

SOLNESS.

Sæt Dem lidt.

BROVIK.

Tak, — må jeg det?

SOLNESS
(rykker lænestolen lidt tilrette).

Her. Vær så god. — Nå?

BROVIK
(har sat sig med besvær).

Ja, det er jo dette her med Ragnar. Det er det, som er det tyngste. Hvad skal det bli' til med ham?

SOLNESS.

Deres søn, han blir naturligvis her hos mig, så længe han bare vil.

BROVIK.

Men det er jo netop det, han ikke vil. Ikke synes, at han kan — nu længer.

SOLNESS.

Nå, han er da ganske godt aflagt, skulde jeg tro. Men skulde han forlange mere, så skal jeg ikke være uvillig til at —

BROVIK.

Nej, nej! Det er sletikke det. (utålmodig.) Men han må da engang få lejlighed til at arbejde på egen hånd, han også!

SOLNESS
(uden at sé på ham).

Tror De, at Ragnar har alle de rigtige evner til det?

BROVIK.

Nej, sé, det er jo det forfærdelige. Det, at jeg er begyndt at tvile på gutten. For De har da aldrig sagt så meget som — som et opmuntrende ord om ham. Men så synes jeg, det er umuligt andet alligevel. Han må ha' evnerne.

SOLNESS.

Nå, men han har jo ingenting lært — sådan grundigt. Undtagen det at tegne da.

BROVIK
(ser med lønligt had på ham og siger hæst:)

De havde heller ikke lært stort af faget, dengang De stod i tjeneste hos mig. Men De la' i vej lige fuldt, De. (drager vejret tungt.) Og slog Dem op. Og tog luven både fra mig og — og fra så mange andre.

SOLNESS.

Ja, ser De, — det føjed sig nu slig for mig.

BROVIK.

Det har De ret i. Alting føjed sig for Dem. Men så kan De da ikke ha' hjerte til at la' mig gå i graven — uden at få sé, hvad Ragnar duer til. Og så vilde jeg jo gerne sé dem gifte også — før jeg går bort.

SOLNESS
(hvast).

Er det hende, som vil ha' det så?

BROVIK.

Ikke Kaja så meget. Men Ragnar går og snakker hver dag om det. (bønlig.) De må, — De må hjælpe ham til noget selvstændigt arbejde nu! Jeg må få sé noget, som gutten har gjort. Hører De det!

SOLNESS
(arrig).

Men jeg kan da, for fan', ikke hale bestillinger ned fra månen til ham!

BROVIK.

Han kan få en pen bestilling nu netop. Et stort arbejde.

SOLNESS
(urolig, studsende).

Kan han?

BROVIK.

Hvis De vilde gi' Deres samtykke.

SOLNESS.

Hvad slags arbejde er det?

BROVIK
(noget nølende).

Han kan få bygge den villaen ude på Løvstrand.

SOLNESS.

Den! Men den skal jo jeg selv bygge!

BROVIK.

Å, De har jo ikke videre lyst til det.

SOLNESS
(opfarende).

Ikke lyst! Jeg! Hvem tør sige det?

BROVIK.

Det sa' De jo selv nu nylig.

SOLNESS.

Å, hør aldrig på, hvad jeg så'n — siger. — Kan Ragnar få bygge den villaen?

BROVIK.

Ja. Han kender jo familjen. Og så har han, — bare så'n for moros skyld, — gjort tegninger og overslag og altsammen —

SOLNESS.

Og de tegningerne, de er de fornøjet med? De, som skal bo der?

BROVIK.

Ja. Dersom bare De vilde sé dem igennem og godkende dem, så —

SOLNESS.

Så vilde de la' Ragnar bygge hjemmet for sig?

BROVIK.

De likte så svært godt det, som han vilde

ha' frem. De syntes, det var noget så aldeles nyt, dette her, sa' de.

SOLNESS.

Åhå! Nyt! Ikke sligt noget gammeldags juks, som det, jeg plejer bygge!

BROVIK.

De syntes, det var noget andet.

SOLNESS
(i undertrykt forbittrelse).

Det var altså til Ragnar de kom her — mens jeg var ude!

BROVIK.

De kom her for at hilse på Dem. Og så spørge, om De kunde være villig til at træde tilbage —

SOLNESS
(opfarende).

Træde tilbage! Jeg!

BROVIK.

Ifald De fandt, at Ragnars tegninger —

SOLNESS.

Jeg! Træde tilbage for Deres søn!

BROVIK.

Træde tilbage fra aftalen, mente de.

SOLNESS.

Å, det kommer jo ud på et. (lér forbittret.) Ja så da! Halvard Solness, — han skal begynde at træde tilbage nu! Gi' plads for de, som yngre er. For de aller yngste, kanské! Bare gi' plads! Plads! Plads!

BROVIK.

Herregud, her er da vel plads til flere end en eneste én —

SOLNESS.

Å, her er nu ikke så svært rundeligt med plads heller. Nå, det får nu være som det vil. Men jeg træder aldrig tilbage! Viger aldrig for nogen! Aldrig frivilligt. Aldrig i denne verden gør jeg det!

BROVIK
(rejser sig med møje).

Skal jeg altså gå ud af livet uden tryghed? Uden glæde? Uden tro og lid til Ragnar? Uden at få sé et eneste værk af ham? Skal jeg det?

SOLNESS
(vender sig halvt til siden og mumler).

Hm, — spør' da ikke mere nu.

BROVIK.

Jo, svar mig på det. Skal jeg gå så rent fattig ud af livet?

SOLNESS

(synes at kæmpe med sig selv; endelig siger han med lav men fast stemme).

De får gå ud af livet slig, som De bedst véd og kan.

BROVIK.

Må så være da.

(Han går opover gulvet.)

SOLNESS

(går efter ham, halvt fortvilet).

Ja, for jeg kan ikke andet, skønner De! Jeg er nu engang slig, som jeg er! Og jeg kan da ikke skabe mig om heller!

BROVIK.

Nej, nej, — De kan vel ikke det. (vakler og standser ved sofabordet.) Får jeg lov til at ta' et glas vand?

SOLNESS.

Vær så god.

(Skænker i og rækker ham glasset.)

BROVIK.

Tak.

(Drikker og sætter glasset fra sig.)

(Solness går hen og lukker op døren til tegneværelset.)

SOLNESS.

Ragnar, — De får komme og følge Deres far hjem.

(Ragnar rejser sig hurtig. Han og Kaja kommer ind i arbejdsværelset.)

RAGNAR.

Hvad er det, far?

BROVIK.

Ta' mig under armen. Så går vi.

RAGNAR.

Ja vel. Ta' på dig, du også, Kaja.

SOLNESS.

Frøken Fosli må bli' efter. Bare et lidet øjeblik. Jeg har et brev, som må skrives.

BROVIK
(ser på Solness).

God nat. Sov godt — om De kan.

SOLNESS.

God nat.

(Brovik og Ragnar går ud gennem forstuedøren. Kaja går hen til pulten. Solness står med ludende hode tilhøjre ved lænestolen.)

KAJA
(usikker).

Er der noget brev —?

SOLNESS
(kort).

Nej visst er der ikke, nej. (ser barskt på hende.) Kaja!

KAJA
(angst, sagte).

Ja?

SOLNESS
(peger befalende med fingeren mod gulvet).

Kom her hen! Straks!

KAJA
(nølende).

Ja.

SOLNESS
(som før).

Nærmere!

KAJA
(adlyder).

Hvad vil De mig?

SOLNESS
(ser en stund på hende).

Er det Dem, jeg kan takke for dette her?

KAJA.

Nej, nej, tro da ikke det!

SOLNESS.

Men gifte Dem, — det vil De jo nu.

KAJA
(sagte).

Ragnar og jeg har været forlovet i fire — fem år, og så —

SOLNESS.

Og så synes De, det får ha' en ende. Er det ikke så?

KAJA.

Ragnar og onkel siger, at jeg skal. Og så får jeg jo føje mig da.

SOLNESS
(mildere).

Kaja, holder De nu ikke i grunden lidt af Ragnar også?

KAJA.

Jeg holdt svært meget af Ragnar engang. — Før jeg kom her til Dem.

SOLNESS.

Men ikke nu længer? Slet ikke?

KAJA
(lidenskabelig, folder hænderne imod ham).

Å, De véd jo, at nu holder jeg bare af en eneste én! Ikke af nogen anden i hele verden! Kommer aldrig til at holde af nogen anden!

SOLNESS.

Ja, det siger De. Og så går De fra mig alligevel. La'r mig sidde her alene med det altsammen.

KAJA.

Men kunde jeg da ikke få bli' hos Dem, om også Ragnar —?

SOLNESS
(afvisende).

Nej, nej, det la'r sig sletikke gøre. Går Ragnar sin vej og gi'r sig til at arbejde på egen hånd, så får han jo selv brug for Dem.

KAJA
(vrider hænderne).

Å, jeg synes ikke, at jeg kan skilles fra Dem! Det er da så rent, rent umuligt, synes jeg!

SOLNESS.

Så sé til, at De kan få Ragnar bort fra disse her dumme indfaldene. Gift Dem med ham så meget De vil — (forandrer tonen). Ja, ja, jeg mener, — få ham til at bli' i sin gode stilling her hos mig. For så kan jeg jo få beholde Dem også, kære Kaja.

KAJA.

Å ja, hvor dejligt det vilde være, om det kunde mage sig så!

SOLNESS
(fatter hende med begge hænder om hodet og hvisker).

For jeg kan ikke være Dem foruden, skønner De. Må ha' Dem hos mig her hver eneste dag.

KAJA
(nervøst henrevet).

Å gud! Å gud!

SOLNESS
(kysser hende på håret).

Kaja, — Kaja!

KAJA
(segner ned for ham).

Å, hvor snil De er imod mig! Hvor usigelig snil De er!

SOLNESS
(hæftig).

Rejs Dem! Rejs Dem da, for —! Jeg synes, jeg hører nogen!

(Han hjælper hende op. Hun vakler hen til pulten.)

(FRU SOLNESS kommer i døren tilhøjre. Hun ser mager og forgræmmet ud, med spor af fordums skønhed. Blonde hængekrøller. Elegant, helt sort klædt. Taler noget langsomt og med klagende stemme.)

FRU SOLNESS
(i døren).

Halvard!

SOLNESS
(vender sig).

Å, er du der, kære —?

FRU SOLNESS
(med et blik på Kaja).

Jeg kommer nok til ulejlighed, jeg, kan jeg skønne.

SOLNESS.

Aldeles ikke. Frøken Fosli har bare et lidet brev at skrive.

FRU SOLNESS.

Ja, jeg ser det.

SOLNESS.

Hvad var det så du vilde mig, Aline?

FRU SOLNESS.

Jeg vilde bare si', at doktor Herdal sidder inde i hjørnestuen. Kommer du kanske ind, du også, Halvard?

SOLNESS
(ser mistænksom på hende).

Hm, — vil doktoren så nødvendig snakke med mig, du?

FRU SOLNESS.

Nej, så nødvendig just ikke. Han kom

indom på besøg til mig. Og så vilde han jo gerne hilse på dig med det samme.

SOLNESS
(lér stille).

Kan tænke mig det, ja. Nå, så får du be' ham vente lidt.

FRU SOLNESS.

Og så kommer du ind til ham siden?

SOLNESS.

Kanske det. Siden, — siden, kære. Om lidt.

FRU SOLNESS
(atter med et blik til Kaja).

Ja, glem det nu bare ikke, Halvard.

(Trækker sig tilbage og lukker døren efter sig.)

KAJA
(sagte).

Å gud, å gud, — fruen tænker visst noget ondt om mig!

SOLNESS.

Å, sletikke det. Ikke mere end vanlig ialfald. Men det er bedst, at De går nu alligevel, Kaja.

KAJA.

Ja, ja, nu må jeg gå.

SOLNESS
(strængt).

Og så bringer De dette her andet i orden for mig. Hører De det!

KAJA.

Å, gid det så sandt stod til mig, så —

SOLNESS.

Jeg vil ha' det i orden, siger jeg! Og det imorgen den dag!

KAJA
(angstfuldt).

Går det ikke på anden måde, så skal jeg gerne gøre det forbi med ham.

SOLNESS
(opfarende).

Gøre det forbi! Er De ble't rent gal! Vil De gøre det forbi?

KAJA
(fortvilet).

Ja, heller det. For jeg må, — jeg må få bli' her hos Dem! Kan ikke gå ifra Dem! Så rent, — rent umuligt, det!

SOLNESS
(bruser ud).

Men, for fan', — Ragnar da! Det er jo netop Ragnar, som jeg —

KAJA
(ser på ham med forskrækkede øjne).

Er det mest for Ragnars skyld, at — at De —?

SOLNESS
(fatter sig).

Å nej visst ikke, nej! De skønner da ingenting heller. (mildt og sagte.) Det er naturligvis Dem, jeg vil ha'. Først og fremst Dem, Kaja. Men just derfor må De få Ragnar til at bli' i stillingen også. Så, så, — gå nu hjem.

KAJA.

Ja, ja, god nat da.

SOLNESS.

God nat. (idet hun vil gå.) Å, hør her! Ligger Ragnars tegninger derinde?

KAJA.

Ja, jeg så ikke, han tog dem med sig.

SOLNESS.

Så gå ind og find dem til mig. Jeg kunde kanske sé lidt på dem alligevel.

KAJA
(glad).

Å ja, gør endelig det!

SOLNESS.

For Deres skyld, kære Kaja. Nå, la' mig så få dem i en fart, hører De!

(Kaja skynder sig ind i tegneværelset, roder ængstelig i bordskuffen, finder frem en mappe og bringer den.)

KAJA.

Her er alle tegningerne.

SOLNESS.

Godt. Læg dem der borte på bordet.

KAJA
(lægger mappen fra sig).

God nat da. (bønlig.) Og tænk godt og snilt på mig.

SOLNESS.

Å, det gør jeg jo altid. God nat, kære, lille Kaja. (skotter til højre.) Gå så da!

(FRU SOLNESS og DOKTOR HERDAL kommer gennem døren til højre. Han er en ældre, fyldig herre med rundt, veltilfreds ansigt, skægløs, har tyndt, lyst hår og bærer guldbriller.)

FRU SOLNESS
(endnu i døren).

Halvard, nu kan jeg ikke holde på doktoren længer.

SOLNESS.

Nå, kom De bare her.

FRU SOLNESS
(til Kaja, som skruer pultlampen ned).

Alt færdig med brevet, frøken?

KAJA
(forvirret).

Brevet —?

SOLNESS.

Ja, det var et ganske kort et.

FRU SOLNESS.

Det må visst ha' været svært kort.

SOLNESS.

De kan gerne gå, frøken Fosli. Og kom så betids igen imorgen.

KAJA.

Det skal jeg nok. — God nat, frue.
(Hun går ud gennem forstuedøren.)

FRU SOLNESS.

Det må være godt for dig, det, Halvard, at du har fået fat på denne frøkenen.

SOLNESS.

Ja såmænd. Hun er brugbar til noget af hvert, hun.

FRU SOLNESS.

Hun lader til det.

DOKTOR HERDAL.

Flink i bogførsel også?

SOLNESS.

Nå, — en del øvelse har hun jo altid fåt i disse to årene. Og så er hun snil og villig til hvad det skal være.

FRU SOLNESS.

Ja, det må jo være en stor behagelighed —

SOLNESS.

Det er det. Især når en ikke er forvænt i så henseende.

FRU SOLNESS
(mildt bebrejdende).

Kan du sige det, Halvard?

SOLNESS.

Å nej, nej, kære Aline. Jeg be'r om forladelse.

FRU SOLNESS.

Ingen årsag. — Ja, doktor, så kommer De altså igen siden og drikker té hos os?

DOKTOR HERDAL.

Bare jeg har gjort det sygebesøget, så kommer jeg.

FRU SOLNESS.

Tak for det.

(Hun går ud gennem døren til højre.)

SOLNESS.

Har De hastværk, doktor?

DOKTOR HERDAL.

Nej, på ingen måde.

SOLNESS.

Må jeg få snakke lidt med Dem da?

DOKTOR HERDAL.

Ja, særdeles gerne.

SOLNESS.

Så lad os sætte os ned.

(Han anviser doktoren plads i gyngestolen og sætter sig selv i lænestolen.)

SOLNESS
(ser prøvende på ham).

Sig mig, — mærked De noget hos Aline?

DOKTOR HERDAL.

Nu, da hun var her inde, mener De?

SOLNESS.

Ja. Ligeover for mig. La' De mærke til noget?

DOKTOR HERDAL
(smiler).

Ja, for fanden, — en kunde da ikke godt undgå at lægge mærke til, at Deres hustru, — hm —

SOLNESS.

Nå?

DOKTOR HERDAL.

— at Deres hustru ikke synes videre godt om denne frøken Fosli.

SOLNESS.

Ikke andet? Det har jeg selv mærket, det.

DOKTOR HERDAL.

Og det er jo ikke så underligt endda.

SOLNESS.

Hvilket?

DOKTOR HERDAL.

At hun ikke præcist liker, at De sådan dagstødt har et andet fruentimmer hos Dem.

SOLNESS.

Nej, nej, De kan ha' ret i det. Og Aline også. Men den ting, — det kan nu ikke være anderledes, det.

DOKTOR HERDAL.

Kunde De ikke ta' Dem en kontorist da?

SOLNESS.

Den første den bedste fyr? Nej tak, — det kan jeg ikke være tjent med.

DOKTOR HERDAL.

Men når nu Deres hustru —? Så svag, som hun er —. Når hun nu ikke tåler at sé på dette her?

SOLNESS.

Ja, det får i guds navn være det samme, — havde jeg nær sagt. Jeg må beholde Kaja Fosli. Kan ikke bruge nogen anden end netop hende.

DOKTOR HERDAL.

Ingen anden?

SOLNESS
(kort).

Nej, ingen anden.

DOKTOR HERDAL
(rykker sin stol nærmere).

Hør nu her, kære herr Solness. Må jeg få lov til at gøre Dem et spørsmål i al fortrolighed?

SOLNESS.

Ja, vær så god.

DOKTOR HERDAL.

Fruentimmer, ser De, — de har i visse ting en forbandet fin sporsans —

SOLNESS.

Det har de. Det er visst og sandt. Men —?

DOKTOR HERDAL.

Nå. Hør så bare. Når nu Deres hustru aldeles ikke kan udstå denne Kaja Fosli —?

SOLNESS.

Ja, hvad så?

DOKTOR HERDAL.

— har hun da ikke sådan en — en bitte liden grund for denne uvilkårlige uvilje?

SOLNESS
(ser på ham og rejser sig).

Åhå!

DOKTOR HERDAL.

Ta' mig det ikke ilde op. Men har hun ikke det?

SOLNESS
(kort og bestemt).

Nej.

DOKTOR HERDAL.

Slet aldeles ingen grund altså?

SOLNESS.

Ingen anden grund end sin egen mistænksomhed.

DOKTOR HERDAL.

Jeg véd, at De har kendt adskillige kvinder i Deres liv.

SOLNESS.

Ja, det har jeg.

DOKTOR HERDAL.

Og syntes ganske godt om enkelte af dem også.

SOLNESS.

Å ja, det med.

DOKTOR HERDAL.

Men i dette her med frøken Fosli —? Her er der altså ikke sligt noget med i spillet?

SOLNESS.

Nej. Ikke nogetsomhelst — fra min side.

DOKTOR HERDAL.

Men fra hendes da?

SOLNESS.

Det synes jeg ikke, De har ret til at spørge om, doktor.

DOKTOR HERDAL.

Det var Deres hustrus sporsans, vi gik ud fra.

SOLNESS.

Var så, ja. Og for så vidt —. (sænker stemmen.) Alines sporsans, som De siger, — den har på en viss måde ståt sin prøve, den.

DOKTOR HERDAL.

Nå, — ser vi det!

SOLNESS
(sætter sig).

Doktor Herdal, — nu skal jeg fortælle Dem en underlig historie. Hvis De vil høre på den da.

DOKTOR HERDAL.

Jeg hører gerne på underlige historier.

SOLNESS.

Nå, godt og vel. De husker sagtens, at jeg tog Knut Brovik og sønnen i min tjeneste, —

dengang det var gåt så rent til agters med den gamle.

DOKTOR HERDAL.

Det kender jeg så nogenlunde, ja.

SOLNESS.

For de er i grunden et par flinke fyrer, de to, ser De. De har evner, hver på sin måde. Men så fandt sønnen på at forlove sig. Og så, naturligvis, så skulde han til at gifte sig, — og begynde at bygge selv. For allesammen så tænker de nu på sligt noget, de unge.

DOKTOR HERDAL
(lér).

Ja, de har den uvane, at de gerne vil sammen.

SOLNESS.

Nå. Men det kunde jo ikke jeg være tjent med. For jeg havde jo selv brug for Ragnar. Og for den gamle også. Han er nu så svært flink til beregninger af bæreevne og kubikindhold — og alt det dævelskab, han, ser De.

DOKTOR HERDAL.

Å ja, det hører vel med, det også.

SOLNESS.

Gør så, ja. Men Ragnar, han skulde og

han vilde begynde på egen hånd. Der var ingen råd med det.

DOKTOR HERDAL.

Men han er da ble't hos Dem alligevel.

SOLNESS.

Ja, nu skal De bare høre. En dag så kom hun, Kaja Fosli, ind til dem i et ærende. Havde aldrig været her før. Og da jeg fik sé, hvor inderlig forgabet de to var i hverandre, så slog den tanke ned i mig: kunde jeg få hende her på kontoret, så blev kanske Ragnar siddende, han også.

DOKTOR HERDAL.

Det var jo en nokså rimelig tanke.

SOLNESS.

Ja, men jeg ymted ikke et levende ord om sligt noget dengang. Stod bare og så' på hende — og ønsked så rigtig ihærdig, at jeg havde hende her. Så snakked jeg lidt venlig til hende, — så'n om løst og fast. Og dermed gik hun sin vej.

DOKTOR HERDAL.

Nå?

SOLNESS.

Men så næste dag, så'n udover kvælden, da

gamle Brovik og Ragnar var gå't hjem, så kom hun til mig her igen og téde sig, som om jeg havde truffet en aftale med hende.

DOKTOR HERDAL.

En aftale? Om hvad?

SOLNESS.

Akkurat om det, som jeg bare havde stået her og ønsket. Men som jeg sletikke havde sagt et eneste ord om.

DOKTOR HERDAL.

Det var ret mærkeligt.

SOLNESS.

Ja, var det ikke? Og nu vilde hun vide, hvad hun skulde bestille her. Om hun kunde få begynde straks den næste morgen. Og sligt noget.

DOKTOR HERDAL.

Tror De ikke, hun gjorde det for at få være sammen med kæresten?

SOLNESS.

Det faldt mig også ind i førstningen. Men nej, det var ikke så. Fra ham gled hun ligesom rent bort, — da hun vel var kommen her til mig.

DOKTOR HERDAL.

Gled over til Dem da?

SOLNESS.

Ja, så helt og holdent. Jeg kan mærke, at hun føler det, når jeg ser på hende bagfra. Hun dirrer og hun ryster, bare jeg kommer i nærheden af hende. Hvad synes De om det?

DOKTOR HERDAL.

Hm, — det lar sig jo nok forklare.

SOLNESS.

Nå, men det andet da? Det, at hun trode, jeg havde sagt hende, hvad jeg bare havde ønsket og villet — sådan i stilhed. Indvendig. For mig selv. Hvad siger De om det? Kan De forklare mig sligt noget, doktor Herdal?

DOKTOR HERDAL.

Nej, det indlader jeg mig ikke på.

SOLNESS.

Kunde tænke mig det på forhånd. Derfor så har jeg aldrig før villet snakke om det heller. — Men det er så forbandet brydsomt for mig i længden, skønner De. Her må jeg gå dagstødt og lade som om jeg —. Og det er jo synd imod

hende, stakker. (heftig.) Men jeg kan ikke andet! For render hun ifra mig, — så går Ragnar sin vej også.

DOKTOR HERDAL.

Og De har ikke fortalt Deres hustru sammenhængen i dette?

SOLNESS.

Nej.

DOKTOR HERDAL.

Hvorfor i alverden gør De ikke det da?

SOLNESS
(ser fast på ham og siger dæmpet).

Fordi jeg synes der ligger ligesom — ligesom en slags velgørende selvpinsel for mig i det at la' Aline få gøre mig uret.

DOKTOR HERDAL
(ryster på hodet).

Dette her forstår jeg ikke det guds skabte ord af.

SOLNESS.

Jo, ser De, — for det er da ligesom en smule afdrag på en bundløs, umådelig gæld —

DOKTOR HERDAL.

Til Deres hustru?

SOLNESS.

Ja. Og det letter jo altid lidt op i sindet. En kan få puste friere ud en stund da, forstår De.

DOKTOR HERDAL.

Nej, ved gud, om jeg forstår et ord —

SOLNESS

(afbrydende, rejser sig igen).

Ja, ja, ja, — så snakker vi ikke mere om det heller.

(Han driver henover gulvet, kommer tilbage og standser ved bordet.)

SOLNESS

(ser på doktoren med et lunt smil).

De synes vel, at De har fåt mig dygtig godt på glid nu, doktor?

DOKTOR HERDAL

(noget ærgerlig).

På glid? Det skønner jeg heller ikke et gran af, herr Solness.

SOLNESS.

Å, si' De det bare rent ud. For jeg har så inderlig godt mærket det, ser De!

DOKTOR HERDAL.

Hvad har De mærket for noget?

SOLNESS
(dæmpet, langsomt).

At De går her så lunt og holder øje med mig.

DOKTOR HERDAL.

Gør jeg! Hvorfor i alverden skulde jeg gøre det?

SOLNESS.

Fordi De tror, at jeg — (opfarende.) Nå for fan', — De tror om mig det samme, De, som Aline tror?

DOKTOR HERDAL.

Og hvad tror så hun om Dem da?

SOLNESS
(atter behersket).

Hun er begyndt at tro, at jeg er sådan — sådan — syg.

DOKTOR HERDAL.

Syg! De! Det har hun aldrig sagt et levende ord om til mig. Hvad skulde der da fejle Dem, kære?

SOLNESS
(læner sig over stolryggen og hvisker).

Aline går her og tror, at jeg er gal. Det gør hun.

DOKTOR HERDAL
(rejser sig).

Men, kæreste, bedste herr Solness —!

SOLNESS.

Jo så min sæl' og salighed —! Således er det. Og det har hun fåt Dem til at tro på også! Å, jeg kan forsikre Dem, doktor, — jeg mærker det så godt, så godt på Dem. For jeg la'r mig ikke lure så let, jeg, skal jeg si' Dem.

DOKTOR HERDAL
(ser forundret på ham).

Aldrig, herr Solness, — aldrig med en tanke er sligt noget faldet mig ind.

SOLNESS
(med et vantro smil).

Ja så? Virkelig ikke det?

DOKTOR HERDAL.

Nej aldrig! Og visst aldrig Deres hustru heller. Det tror jeg næsten, jeg tør sværge på.

SOLNESS.

Nå, det skulde De dog helst la' være. For på en måde, ser De, så — så kunde hun jo kanske også ha' grund til at tro noget sligt.

DOKTOR HERDAL.

Nej, nu må jeg rigtignok sige —!

SOLNESS
(afbrydende, slår ud med hånden).

Ja, ja, kære doktor, — la' os så ikke komme nærmere ind på dette her. Det er bedst, at hver blir ved sit. (slår over i en stille lystighed.) Men hør nu, doktor — hm —

DOKTOR HERDAL.

Ja?

SOLNESS.

Når De nu altså ikke tror, at jeg er — sådan — syg — og forrykt — og gal og sligt noget —

DOKTOR HERDAL.

Hvad så, mener De?

SOLNESS.

Så må De vel sagtens bilde Dem ind, at jeg er en svært lykkelig mand da?

DOKTOR HERDAL.

Skulde det bare være en indbildning?

SOLNESS
(lér).

Nej, nej, — forstår sig! Gud bevar's vel!

Tænk det, — at være bygmester Solness! Halvard Solness! Jo, jeg takker, jeg!

DOKTOR HERDAL.

Ja, jeg må virkelig sige, at for mig står det, som om De har havt lykken med Dem i en ganske utrolig grad.

SOLNESS
(undertrykker et tungt smil).

Det har jeg. Kan ikke klage på det.

DOKTOR HERDAL.

Først så brændte jo den gamle fæle røverborgen ned for Dem. Og det var da sandelig et stort held.

SOLNESS
(alvorlig).

Det var Alines familjehjem, som brændte. Husk på det.

DOKTOR HERDAL.

Ja, for hende må det jo ha' været en tung sorg.

SOLNESS.

Hun har ikke forvundet det den dag idag. Ikke i alle disse tolv—tretten år.

DOKTOR HERDAL.

Det, som fulgte bagefter, det var vel det værste slag for hende.

SOLNESS.

Det ene med det andet.

DOKTOR HERDAL.

Men De, — De selv, — De svang Dem da op på det. Var begyndt som en fattig gut fra landsbygden, — og står nu her som første mand på Deres område. Å jo, herr Solness, De har da rigtignok havt lykken med Dem.

SOLNESS
(ser sky hen til ham).

Ja, men det er jo netop det, som jeg går og gruer så forfærdelig for.

DOKTOR HERDAL.

Gruer De? For at De har lykken med Dem?

SOLNESS.

Både sent og tidlig gør det mig så ræd, — så ræd. For engang må da vel omslaget komme, skønner De.

DOKTOR HERDAL.

Å, snak! Hvor skulde det omslag komme fra?

SOLNESS
(fast og sikker).

Det kommer fra ungdommen.

DOKTOR HERDAL.

Pyt! Ungdommen! De er da vel ikke aflægs, De, skulde jeg tro. Å nej, — De står visst nu så grundmuret her, som De kanske aldrig før har stået.

SOLNESS.

Omslaget kommer. Jeg aner det. Og jeg føler, at det nærmer sig. En eller anden gi'r sig til at kræve: træd tilbage for mig! Og så stormer alle de andre efter og trúer og skriger: gi' plads, — gi' plads, — gi' plads! Jo, pas De bare på, doktor. Engang kommer ungdommen her og banker på døren —

DOKTOR HERDAL
(lér).

Nå, herregud, hvad så?

SOLNESS.

Hvad så? Jo, så er det slut med bygmester Solness.

(Det banker på døren til venstre.)

SOLNESS
(farer sammen).

Hvad er det? Hørte De noget?

DOKTOR HERDAL.

Der er nogen som banker.

SOLNESS
(højt).

Kom ind!

(HILDE WANGEL kommer ind gennem forstuedøren. Hun er af middels højde, smidig, og fint bygget. Lidt brunet af solen. Klædt i turistdragt, med ophæftet skørt, udslået matroskrave og en liden sømandshat på hodet. Randsel på ryggen, plæd i rem og lang bergstok.)

HILDE WANGEL
(går med tindrende glade øjne imod Solness).

God aften!

SOLNESS
(ser uviss på hende).

God aften —

HILDE
(lér).

Jeg tror næsten, at De ikke kender mig igen!

SOLNESS.

Nej, — jeg må rigtignok si', at — så'n i øjeblikket —

DOKTOR HERDAL
(går nærmere).

Men jeg kender Dem igen, frøken —

HILDE
(fornøjet).

Å nej, er det Dem, som —!

DOKTOR HERDAL.

Ja visst er det mig. (til Solness.) Vi mødtes oppe på en af fjeldstuerne nu isommer. (til Hilde.) Hvad blev der så af de andre damerne?

HILDE.

Å, de tog vejen vestover, de.

DOKTOR HERDAL.

De likte nok ikke rigtig, at vi gjorde al den sjau om kvælden.

HILDE.

Nej, de likte visst ikke det.

DOKTOR HERDAL
(truer med fingeren).

Og det var nu ikke frit for, heller, at De kokettérte en smule med os.

HILDE.

Det var da vel morsommere, det, end at sidde og binde hosesokker med alle de kærringerne.

DOKTOR HERDAL
(lér).

Det er jeg så fuldkommen enig med Dem i!

SOLNESS.

Kom De til byen nu ikvæld?

HILDE.

Ja, nu netop kom jeg.

DOKTOR HERDAL.

Ganske alene, frøken Wangel?

HILDE.

Ja da!

SOLNESS.

Wangel? Heder De Wangel?

HILDE
(ser lystig forundret på ham).

Ja visst gør jeg da vel det.

SOLNESS.

Så er De kanske datter af distriktslægen oppe i Lysanger?

HILDE
(som før).

Ja, hvem skulde jeg ellers være datter af?

SOLNESS.

Nå, så har vi truffet hinanden der oppe

da. Den sommer, da jeg var der og bygged tårn på den gamle kirken.

HILDE
(alvorligere).

Ja vel var det dengang.

SOLNESS.

Nå, det er lange tider siden, det.

HILDE
(ser fast på ham).

Det er akkurat de ti år siden.

SOLNESS.

Og dengang var De vel bare barnet, kan jeg tænke.

HILDE
(henkastende).

Så'n en tolv—tretten år ialfald.

DOKTOR HERDAL.

Er det første gang, De er her i byen, frøken Wangel?

HILDE.

Ja, det er såmænd det.

SOLNESS.

Og De kender kanske ingen her?

HILDE.

Ingen uden Dem. Ja, og så Deres frue.

SOLNESS.

Så De kender hende også?

HILDE.

Lidt bare. Vi var sammen nogen dage på sanatoriet —

SOLNESS.

Nå der oppe.

HILDE.

Hun sa', at jeg gerne måtte besøge hende, hvis jeg skulde komme her til byen. (smiler.) Det havde hun nu for resten ikke behøvet.

SOLNESS.

At hun sletikke har snakket om det —

(Hilde sætter stokken fra sig ved ovnen, spænder randselen af og lægger den og plædet på sofaen. Doktor Herdal vil være behjælpelig. Solness står og ser på hende.)

HILDE
(går imod ham).

Nå, så vil jeg be', at jeg må få bli' her inat da.

SOLNESS.

Det kan visst så godt la' sig gøre.

HILDE.

For jeg har ikke andre klæ'r, end de, jeg går i. Ja, og så et sæt undertøj i randselen. Men det må vaskes. For det er så svært skiddent.

SOLNESS.

Å ja, det blir der nok råd for. Nu skal jeg bare si' min hustru til —

DOKTOR HERDAL.

Så vil jeg gøre mit sygebesøg imens.

SOLNESS.

Ja, gør det. Og siden så kommer De jo igen.

DOKTOR HERDAL
(lystig, med et blik på Hilde).

Ja, det kan De rigtignok forbande Dem på! (lér.) De spåde sandt alligevel, De, herr Solness!

SOLNESS.

Hvorledes det?

DOKTOR HERDAL.

Ungdommen kom altså dog og banked på hos Dem.

SOLNESS
(oplivet).

Ja, det var nu på en anden måde, det.

DOKTOR HERDAL.

Var så, ja. Unægtelig det!

(Han går ud gennem forstuedøren. Solness åbner døren tilhøjre og taler ind i sideværelset.)

SOLNESS.

Aline! Du må være så snil at komme ind. Her er en frøken Wangel, som du kender.

FRU SOLNESS
(kommer frem i døren).

Hvem er det, si'r du? (ser Hilde.) Å, er det Dem, frøken? (går nærmere og rækker hende hånden.) Så kom De da til byen alligevel.

SOLNESS.

Frøken Wangel er kommet nu netop. Og så be'r hun, at hun må få bli' her natten over.

FRU SOLNESS.

Her hos os? Ja, så gerne det.

SOLNESS.

For at få sit tøj gjort lidt istand, skønner du.

FRU SOLNESS.

Jeg skal ta' mig af Dem, så godt jeg kan. Det er bare pligt, det. Deres kuffert kommer vel efter?

HILDE.

Jeg har ingen kuffert.

FRU SOLNESS.

Nå, det ordner sig nok, vil jeg håbe. Men nu får De ta' tiltakke her hos min mand sålænge. Så skal jeg sé at få et værelse gjort lidt hyggeligt for Dem.

SOLNESS.

Kan vi ikke ta' et af barnekammerserne? For de står jo fuldt færdige, de.

FRU SOLNESS.

Å jo. Der har vi mere end plads nok. (til Hilde.) Sæt Dem nu ned og hvil Dem lidt.

(Hun går ud til højre.)

(Hilde, med hænderne på ryggen, driver omkring i stuen og ser på et og andet. Solness står foran ved bordet, ligeledes med hænderne på ryggen, og følger hende med øjnene.)

HILDE

(standser og ser på ham).

Har De flere barnekammerser, De?

SOLNESS.

Her er tre barnekammerser i huset.

HILDE.

Det var svært. Så har De vel fælt mange barn da?

SOLNESS.

Nej. Vi har ingen barn. Men nu kan jo De få være barn her sålænge.

HILDE.

For inat, ja. Jeg skal ikke skrike. Jeg vil prøve, om jeg ikke kan få sove som en sten.

SOLNESS.

Ja, De er vel svært træt, kan jeg tro.

HILDE.

Nej da! Men alligevel —. For det er så rasende dejligt at ligge så'n og drømme.

SOLNESS.

Drømmer De tidt så'n om nætterne?

HILDE.

Ja da! Næsten altid.

SOLNESS.

Hvad drømmer De så mest om da?

HILDE.

Det si'r jeg ikke ikvæld. En anden gang — kanske.

(Hun driver atter hen over gulvet, standser ved pulten og roder lidt om mellem bøgerne og papirerne.)

SOLNESS
(går nærmere).

Er det noget, De leder efter?

HILDE.

Nej, jeg står bare og ser på alt dette her. (vender sig.) Kanske jeg ikke må?

SOLNESS.

Jo vær så god.

HILDE.

Er det Dem, som skriver i den store protokollen?

SOLNESS.

Nej, det er bogholdersken.

HILDE.

Et fruentimmer?

SOLNESS
(smiler).

Ja naturligvis.

HILDE.

En så'n en, som De har her hos Dem?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Er hun gift, hun?

SOLNESS.

Nej, det er en frøken.

HILDE.

Nå så.

SOLNESS.

Men hun gifter sig visst snart nu.

HILDE.

Det er jo bra' for hende, det.

SOLNESS.

Men ikke videre bra' for mig. For så har jeg ingen til at hjælpe mig.

HILDE.

Kan De ikke få fat på en anden en, som er lige så god da?

SOLNESS.

Kanske De vilde bli' her og — og skrive i protokollen?

HILDE
(ser nedad ham).

Jo, det kan De tro! Nej tak, — det skal vi ikke ha' noget af.

(Hun driver atter hen over gulvet og sætter sig i gyngestolen. Solness går også til bordet.)

HILDE
(ligesom fortsættende).

— for her er da vel andet at ta' sig til, end sligt noget. (ser smilende på ham.) Mener ikke De også det?

SOLNESS.

Forstår sig. Først og fremst så skal De vel omkring i butikkerne og få fiffet Dem rigtig op.

HILDE
(lystig).

Nej, jeg tror helst, jeg la'r være det!

SOLNESS.

Så?

HILDE.

Ja, for jeg har sat alle pengene mine overstyr, må De vide.

SOLNESS
(lér).

Hverken kuffert eller penge altså!

HILDE.

Ingen af delene. Men skidt, — det kan også være det samme nu.

SOLNESS.

Se, det kan jeg rigtig like Dem for!

HILDE.

Bare for det?

SOLNESS.

For det ene med det andet. (sætter sig i lænestolen.) Lever Deres far endnu?

HILDE.

Ja, far lever.

SOLNESS.

Og nu tænker De kanske på at studere herinde?

HILDE.

Nej, det er ikke faldt mig ind.

SOLNESS.

Men De blir da vel her i nogen tid, véd jeg?

HILDE.

Alt efter som det føjer sig.

(Hun sidder en stund og gynger sig og ser på ham, halvt alvorlig, halvt med et undertrykt smil. Derpå tager hun hatten af og lægger den foran sig på bordet.)

HILDE.

Bygmester Solness?

SOLNESS.

Ja?

HILDE.

Er De svært glemsom, De?

SOLNESS.

Glemsom? Nej, ikke så vidt jeg véd.

HILDE.

Men vil De da sletikke til at snakke med mig om det deroppe fra?

SOLNESS
(studser et øjeblik).

Oppe fra Lysanger? (ligegyldig.) Nå, det er da ikke stort at snakke om, det, synes jeg.

HILDE
(ser bebrejdende på ham).

Hvorfor skal De nu sidde og si' sligt!

SOLNESS.

Nå, så snak De til mig om det da.

HILDE.

Da tårnet var færdigt, så havde vi stor stads i byen.

SOLNESS.

Ja, den dagen glemmer jeg ikke så let.

HILDE
(smiler).

Ikke det? Det er snilt af Dem, det!

SOLNESS.

Snilt?

HILDE.

Der var musik på kirkegården. Og mange, mange hundrede mennesker. Vi skolepiger var hvidklædte, vi. Og så havde vi flag allesammen.

SOLNESS.

Å jo, de flagene, — de husker jeg rigtignok!

HILDE.

Så steg De rakt opover stilladset. Lige op til det allerøverste. Og en stor krans havde De med Dem. Og den kransen hængte De helt oppe på vindfløjen.

SOLNESS
(kort, afbrydende).

Jeg brugte så dengang. For det er en gammel skik, det.

HILDE.

Det var så vidunderlig spændende at stå dernede og sé op til Dem. Tænk, om han nu faldt udover! Han, — bygmesteren selv!

SOLNESS
(ligesom afledende).

Ja, ja, ja, det kunde sgu' godt ha' hændt, det. For en af disse her hvidklædte dævelungerne, — hun bar sig slig og skreg slig op til mig —

HILDE
(tindrende glad).

«Hurra for bygmester Solness»! Ja!

SOLNESS.

— og vifted og svinged slig med flaget sit, at jeg — at jeg næsten blev ør i hodet af at sé på det.

HILDE
(sagtere, alvorlig).

Den dævelungen, — det var mig det.

SOLNESS
(fæster øjnene stivt på hende).

Det er jeg viss på nu. Det må ha' været Dem.

HILDE
(atter livfuld).

For det var så forfærdelig dejligt og spændende. Jeg kunde ikke skønne, at der fandtes en bygmester i hele verden, som kunde bygge så umådelig højt tårn. Og så, at De stod allerøverst deroppe selv! Lyslevende! Og at De

sletikke blev en smule svimmel! Det var nu det aller mest — så'n — svimlende at tænke sig.

SOLNESS.

Hvoraf vidste De da så sikkert, at jeg ikke var —?

HILDE
(afvisende).

Nej da! Fy! Det kendte jeg indvendig. For ellers så kunde De jo ikke ståt og sunget deroppe.

SOLNESS
(ser forundret på hende).

Sunget? Sang jeg?

HILDE.

Ja, det gjorde De da rigtignok.

SOLNESS
(ryster på hodet).

Jeg har aldrig sunget en tone i mit liv.

HILDE.

Jo, De sang dengang. Det hørtes som harper i luften.

SOLNESS
(tankefuld).

Det er noget forunderligt noget, — dette her.

HILDE
(tier en stund, ser på ham og siger dæmpet).

Men så, — bagefter, — så kom jo det rigtige.

SOLNESS.

Det rigtige?

HILDE
(tindrende livlig).

Ja, det behøver jeg da vel ikke at minde Dem om?

SOLNESS.

Å jo, mind mig lidt om det også.

HILDE.

Kan De ikke huske, at der blev holdt stor middag for Dem i klubben?

SOLNESS.

Jo vel. Det må ha' været samme eftermiddagen, det. For næste morgen så rejste jeg.

HILDE.

Og fra klubben var De bedt hjem hos os til aftens.

SOLNESS.

Det er ganske rigtig, frøken Wangel. Mærkværdig, hvor godt De har indprøntet Dem alle disse småtingene.

HILDE.

Småting! Jo, De er god! Var det kanske en småting, det også, at jeg var alene i stuen, da De kom?

SOLNESS.

Var De altså det?

HILDE
(uden at svare ham).

Dengang kaldte De mig ikke for dævelunge.

SOLNESS.

Nej, det gjorde jeg vel ikke.

HILDE.

De sa', at jeg var dejlig i den hvide kjolen. Og at jeg så' ud som en liden prinsesse.

SOLNESS.

Det gjorde De visst også, frøken Wangel. Og dertil — så let og fri, som jeg kendte mig den dagen —

HILDE.

Og så sa' De, at når jeg blev stor, så skulde jeg være Deres prinsesse.

SOLNESS
(lér lidt).

Se, se, — sa' jeg det også?

HILDE.

Ja, De gjorde det. Og da jeg så spurte, hvor længe jeg skulde vente, så sa' De, at De vilde komme igen om ti år, — som et trold, — og bortføre mig. Til Spanien eller noget sligt. Og der skulde De købe et kongerige til mig, lovte De.

SOLNESS
(som før).

Ja, efter en god middag ser en ikke så nøje på skillingen. Men sa' jeg virkelig alt dette her?

HILDE
(lér stille).

Ja. Og De sa' også, hvad det kongeriget skulde hede.

SOLNESS.

Nå da?

HILDE.

Det skulde hede kongeriget Appelsinia, sa' De.

SOLNESS.

Nå, det var jo et appetitligt navn.

HILDE.

Nej, jeg likte det sletikke. For det var jo som om De vilde gøre nar af mig.

SOLNESS.

Men det var da visst ikke min mening.

HILDE.

Nej, det skulde en jo rigtignok også tro. Efter det, som De gjorde bagefter, så —.

SOLNESS.

Hvad i alverden gjorde jeg da bagefter?

HILDE.

Jo, det mangled bare, at De havde glemt det også! For sligt noget må en da vel sagtens huske, véd jeg.

SOLNESS.

Ja, ja, sæt mig bare lidt på glid, så kanske —. Nå?

HILDE
(ser fast på ham).

De tog og kyssed mig, bygmester Solness.

SOLNESS
(med åben mund, rejser sig op fra stolen).

Gjorde jeg!

HILDE.

Jaha, De gjorde det. De tog mig med begge armene og bøjed mig bagover, og kyssed mig. Mange gange.

SOLNESS.

Nej, men kære, snille frøken Wangel —!

HILDE
(rejser sig).

De vil da vel aldrig nægte det?

SOLNESS.

Jo, det vil jeg rigtignok nægte!

HILDE
(ser hånlig på ham).

Nå så.

(Hun vender sig og går langsomt tæt hen til ovnen, hvor hun blir stående bortvendt og ubevægelig med hænderne på ryggen. Kort ophold.)

SOLNESS
(går varsomt hen bag hende).

Frøken Wangel —?

HILDE
(tier og rører sig ikke).

SOLNESS.

Stå nu ikke der som en stenstøtte. Dette her, De sa', det må være noget, som De har drømt. (lægger hånden på hendes arm.) Hør nu her —

HILDE
(gør en utålmodig bevægelse med armen).

SOLNESS
(som om en tanke skyder op i ham).

Eller —! Bi lidt! — Her stikker noget dybere under, skal De sé!

HILDE
(rører sig ikke).

SOLNESS
(dæmpet men med eftertryk).

Jeg må ha' tænkt på alt dette her. Jeg må ha' villet det. Ha' ønsket det. Havt lyst til det. Og så —. Skulde det ikke hænge slig sammen?

HILDE
(tier fremdeles).

SOLNESS
(utålmodig).

Nå ja, ja, for fan', — så har jeg gjort det også da!

HILDE
(drejer lidt på hodet, men uden at sé på ham).

Tilstår De altså nu?

SOLNESS.

Ja. Alt, hvad De vil.

HILDE.

At De tog og slog armene om mig?

SOLNESS.

Ja da!

HILDE.

Og bøjed mig bagover?

SOLNESS.

Svært langt bagover.

HILDE.

Og kyssed mig?

SOLNESS.

Ja, jeg gjorde det.

HILDE.

Mange gange?

SOLNESS.

Så mange, De bare vil.

HILDE
(vender sig rask imod ham og har igen det tindrende glade udtryk i øjnene).

Nå, ser De, at jeg fik lokket det ud af Dem tilslut!

SOLNESS
(drager på smilebåndet).

Ja, tænk bare, — at jeg kunde glemme sligt noget.

HILDE
(atter lidt mut, går fra ham).

Å, De har vel kysset så mange i Deres dage, De, kan jeg tænke.

SOLNESS.

Nej, det må De da ikke tro om mig.

(Hilde sætter sig i lænestolen. Solness står og støtter sig til gyngestolen.)

SOLNESS
(ser iagttagende på hende).

Frøken Wangel?

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

Hvorledes var det nu? Hvad blev det så videre til, — dette med os to?

HILDE.

Det blev jo ikke til noget mere. Det véd De da vel. For så kom jo de andre fremmede, og så — isch!

SOLNESS.

Ja rigtig! De andre kom. At jeg kunde glemme det også.

HILDE.

Å, De har såmænd ingenting glemt. Bare

skammet Dem lidt. En glemmer da ikke sligt noget, véd jeg.

SOLNESS.

Nej, det skulde jo synes så.

HILDE
(atter livfuld, ser på ham).

Eller har De kanske også glemt, hvad dag det var?

SOLNESS.

Hvad dag —?

HILDE.

Ja, hvad dag hejste De kransen på tårnet? Nå? Sig det straks!

SOLNESS.

Hm, — selve dagen har jeg, min sæl', glemt. Jeg véd bare, at det var for ti år siden. Så'n udover høstparten.

HILDE
(nikker flere gange langsomt med hodet).

Det var for ti år siden. Den 19de September.

SOLNESS.

Jaha, det var vel så ved lag. Sé, det

mindes De også, De! (standser.) Men bi lidt —! Jo, — idag har vi også den 19de September.

HILDE.

Ja, vi har det. Og de ti år er gåt. Og De kom ikke, — som De havde lovet mig.

SOLNESS.

Lovet Dem? Skræmt Dem med, mener De vel?

HILDE.

Jeg synes ikke, det var noget at skræmme med, det.

SOLNESS.

Nå, narret Dem lidt med da.

HILDE.

Var det bare det, De vilde? Narre mig?

SOLNESS.

Nå, eller spøge lidt med Dem da! Jeg husker det, gud hjælpe mig, ikke. Men noget sligt noget har det vel været. For De var jo bare et barn dengang.

HILDE.

Å, jeg var kanske ikke så rent barn heller. Ikke så'n en tøsunge, som De tror.

SOLNESS
(ser forskende på hende).

Har De rigtig for ramme alvor gåt og tænkt, at jeg vilde komme igen?

HILDE
(dølger et halvt drillende smil).

Ja da! Jeg havde ventet mig det af Dem.

SOLNESS.

At jeg vilde komme hjem til Deres og ta' Dem med mig?

HILDE.

Akkurat som et trold, ja.

SOLNESS.

Og gøre Dem til prinsesse?

HILDE.

De lovte mig jo det.

SOLNESS.

Og gi' Dem et kongerige også?

HILDE
(ser op mod loftet).

Hvorfor ikke det da? For det behøvte jo ikke netop at være så'nt et almindeligt, rigtigt kongerige heller.

SOLNESS.

Men noget andet, som var lige så godt?

HILDE.

Ja, mindst lige så godt. (ser lidt på ham.) Kunde De bygge de højeste kirketårne i verden, så måtte De vel sagtens kunne gøre udvej til et eller andet slags kongerige også, — tænkte jeg mig.

SOLNESS
(ryster på hodet).

Jeg kan ikke rigtig få rede på Dem, frøken Wangel.

HILDE.

Kan De ikke det? Jeg synes, det er så ligetil, jeg.

SOLNESS.

Nej, jeg kan ikke bli' klog på, om De mener alt det, som De siger. Eller om De bare sidder så'n og driver spas —

HILDE
(smiler).

Gør nar, kanske? Jeg også?

SOLNESS.

Ja netop. Gør nar. Af os begge to. (ser hen på hende.) Har De længe vidst, at jeg var gift?

HILDE.

Ja, det har jeg da vidst hele tiden. Hvorfor spør' De om det?

SOLNESS
(henkastende).

Nej, nej, det faldt mig bare så'n ind. (ser alvorlig på hende og siger dæmpet.) Hvorfor er De kommen?

HILDE.

Fordi jeg vil ha' fat i mit kongerige. Nu er jo fristen ude.

SOLNESS
(lér uvilkårligt).

Jo, De er god, De!

HILDE
(lystig).

Ryk ud med mit kongerige, bygmester! (banker med fingeren.) Kongeriget på bordet!

SOLNESS
(skyver gyngestolen nærmere og sætter sig).

Alvorlig talt, — hvorfor er De kommen? Hvad vil De egentlig gøre her?

HILDE.

Å, for det første så vil jeg nu gå omkring og sé på alt det, som De har bygget.

SOLNESS.

Da får De mere end nok at løbe om efter.

HILDE.

Ja, De har jo bygget så forfærdelig meget.

SOLNESS.

Jeg har det. Mest i de senere årene.

HILDE.

Mange kirketårne også? Så'ne umådelig høje?

SOLNESS.

Nej. Jeg bygger ingen kirketårne nu mere. Og ingen kirker heller.

HILDE.

Hvad bygger De nu da?

SOLNESS.

Hjem for mennesker.

HILDE
(eftertænksom).

Kunde De ikke gøre lidt — lidt så'n kirketårn over de hjemmene også?

SOLNESS
(studser).

Hvad mener De med det?

HILDE.

Jeg mener, — noget, som peger — ligesom frit tilvejrs. Med fløjen så svimlende højt oppe.

SOLNESS
(grubler lidt).

Mærkværdig nok, at De siger det. For det er jo netop det, jeg allerhelst vilde.

HILDE
(utålmodig).

Men hvorfor gør De det så ikke da!

SOLNESS
(ryster på hodet).

Nej, for menneskene vil ikke ha' det.

HILDE.

Tænk, — at de ikke vil det!

SOLNESS
(lettere).

Men nu bygger jeg mig et nyt hjem. Her lige over for.

HILDE.

Til Dem selv?

SOLNESS.

Ja. Det er omtrent færdigt. Og på det er der et tårn.

HILDE.

Højt tårn?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Svært højt?

SOLNESS.

Folk vil visst si', at det er altfor højt. For et hjem at være.

HILDE.

Det tårnet vil jeg ud og sé på straks imorgen tidlig.

SOLNESS
(sidder med hånden under kind og stirrer på hende).

Sig mig, frøken Wangel, — hvad heder De? Til fornavn, mener jeg.

HILDE.

Jeg heder jo Hilde.

SOLNESS
(som før).

Hilde? Så?

HILDE.

Sanser De ikke det da? De kaldte mig jo selv Hilde. Den dagen, da De var uskikkelig.

SOLNESS.

Gjorde jeg det også?

HILDE.

Men dengang sa' De lille Hilde. Og det likte jeg ikke.

SOLNESS.

Så De likte ikke det, frøken Hilde?

HILDE.

Nej. Ikke ved den lejlighed. — For resten — «prinsesse Hilde» —. Det vil komme til at ta' sig ganske godt ud, synes jeg.

SOLNESS.

Ja vel. Prinsesse Hilde af — af —. Hvad var det nu, kongeriget skulde hede?

HILDE.

Isch da! Det dumme kongerige vil jeg ikke vide noget af. Jeg vil ha' mig et ganske andet et, jeg!

SOLNESS

(har lænet sig tilbage i stolen og ser fremdeles på hende).

Er det ikke underligt —? Jo mere jeg tænker over det nu, — så står det for mig, som om jeg i hele lange år har gåt her og pint mig med — hm —

HILDE.

Med hvad?

SOLNESS.

Med at komme på noget — noget sådan oplevet, som jeg syntes, jeg måtte ha' glemt igen. Men aldrig så fik jeg tag i, hvad det kunde være.

HILDE.

De skulde slåt knude på Deres lommetørklæde, bygmester.

SOLNESS.

Så havde jeg bare gåt og funderet på, hvad den knuden kunde betyde.

HILDE.

Å ja, der gi'es vel slige trold i verden også.

SOLNESS
(rejser sig langsomt op).

Det var inderlig godt, at De kom til mig nu.

HILDE
(ser dybt på ham).

Var det godt?

SOLNESS.

For jeg har siddet her så alene. Og stirret så rent hjælpeløs på det altsammen. (sagtere.)

Jeg skal si' Dem, — jeg er begyndt at bli' så ræd, — så rasende ræd for ungdommen.

HILDE
(blæser).

Pyh, — er ungdommen noget at bli' ræd for!

SOLNESS.

Ja, just den. Derfor så har jeg låset og stængt mig inde. (hemmelighedsfuldt.) De skal vide, at ungdommen vil komme her og dundre på døren! Bryde ind til mig!

HILDE.

Så synes jeg, De skulde gå ud og lukke op for ungdommen da.

SOLNESS.

Lukke op?

HILDE.

Ja. Så ungdommen kunde få slippe ind til Dem. Så'n med det gode.

SOLNESS.

Nej, nej, nej! Ungdommen, — det er gengældelsen, det, ser De. Den kommer i spidsen for omslaget. Ligesom under en ny fane.

HILDE
(rejser sig, ser på ham og siger med en dirrende trækning om munden).

Kan De bruge mig til noget, bygmester?

SOLNESS.

Ja, det kan jeg da rigtignok nu! For De kommer også — ligesom under en ny fane, synes jeg. Ungdom imod ungdom altså —!

(DOKTOR HERDAL kommer ind gennem forstuedøren.)

DOKTOR HERDAL.

Nå, — er De og frøkenen her endnu?

SOLNESS.

Ja. Vi har havt mangt og meget at snakke om, vi to.

HILDE.

Både gammelt og nyt.

DOKTOR HERDAL.

Nej, har De det?

HILDE.

Å, det har været så svært morsomt. For bygmester Solness — han har så'n en rent ubegribelig hukommelse, han. Alle mulige småting så husker han dem på flækken.

(FRU SOLNESS kommer ind gennem døren tilhøjre.)

FRU SOLNESS.

Se så, frøken Wangel, nu er værelset i orden til Dem.

HILDE.

Å, hvor snil De er imod mig!

SOLNESS
(til fruen).

Barnekammerset?

FRU SOLNESS.

Ja. Det mellemste. Men først så skulde vi vel tilbords.

SOLNESS
(nikker til Hilde).

Hilde skal sove i barnekammerset, hun.

FRU SOLNESS
(ser på ham).

Hilde?

SOLNESS.

Ja, frøken Wangel heder Hilde. Jeg har kendt hende, da hun var barn.

FRU SOLNESS.

Nej, har du det, Halvard? Nå, vær så god da. Der er dækket.

(Hun tar doktor Herdals arm og går ud med ham til højre.)

(Hilde har imens samlet sine rejsesager sammen.)

HILDE
(sagte og hurtigt til Solness).

Er det sandt, som De sa'? Kan De bruge mig til noget?

SOLNESS
(tar sagerne fra hende).

De er den, som jeg sårest har savnet.

HILDE
(ser på ham med glade forundrede øjne og slår hænderne sammen).

Men du store, dejlige verden —!

SOLNESS
(spændt).

Nå —?

HILDE.

Så har jeg jo kongeriget da!

SOLNESS
(uvilkårlig).

Hilde —!

HILDE
(atter med det dirrende drag om munden).

Næsten, — havde jeg nær sagt.

(Hun går ud til højre. Solness følger hende.)

ANDEN AKT.

(En smukt udstyret, mindre salon hos bygmester Solness. På bagvæggen glasdør ud til veranda og have. Til højre et brudt hjørne med karnap, hvori blomsteropsatser og et stort vindu. Et tilsvarende brudt hjørne til venstre. I dette en liden tapetdør. På hver af sidevæggene en almindelig dør. Foran til højre konsolbord med stort spejl. Blomster og planter i rig opstilling. Foran til venstre sofa med bord og stole. Længere tilbage et bogskab. Ude på gulvet, foran karnappet, et lidet bord og et par stole. Det er tidlig formiddag.)

(Bygmester Solness sidder ved det lille bord med Ragnar Broviks mappe opslået foran sig. Han blader i tegningerne og ser nøje på nogle af dem. Fru Solness går lydløst om med en liden vandkande og steller med blomsterne. Hun er sortklædt som før. Hendes hat, overtøj og parasol ligger på en stol ved spejlet. Solness følger hende et par gange uformærket med øjnene. Ingen af dem taler.)

(Kaja Fosli kommer stilfærdig i døren tilvenstre.)

Solness

(vender hodet og siger ligegyldig henkastende).

Nå, er det Dem?

Kaja.

Jeg vilde bare melde, at jeg er kommen.

Solness.

Ja, ja, det er godt. Er ikke Ragnar der også?

KAJA.

Nej, ikke endnu. Han måtte bli' lidt og vente på doktoren. Men siden vilde han komme og forhøre sig —

SOLNESS.

Hvorledes står det sig med den gamle idag?

KAJA.

Dårlig. Han be'r så meget undskylde, at han må bli' liggende dagen over.

SOLNESS.

Bevar's vel. La' ham endelig det. Men gå så De til Deres arbejde.

KAJA.

Ja. (standser ved døren.) Vil De kanske snakke med Ragnar, når han kommer?

SOLNESS.

Nej, — jeg véd ikke noget så'n særligt.

(Kaja går ud igen til venstre.)

(Solness sidder fremdeles og blader i tegningerne.)

FRU SOLNESS
(henne ved planterne).

Gad vide, om han ikke dør, han også.

SOLNESS
(ser hen på hende).

Han også? Hvem andre da?

FRU SOLNESS
(uden at svare).

Jo, jo; gamle Brovik — han dør visst også nu, Halvard. Du skal nok få sé det.

SOLNESS.

Kære Aline, skulde du ikke ud og gå lidt?

FRU SOLNESS.

Jo, jeg skulde jo egentlig det.
(Hun blir ved at stelle med blomsterne.)

SOLNESS
(bøjet over tegningerne).

Sover hun endnu?

FRU SOLNESS
(sér på ham).

Er det frøken Wangel, du sidder og tænker på?

SOLNESS
(ligegyldig).

Jeg kom så'n til at huske på hende.

FRU SOLNESS.

Frøken Wangel er oppe for længe siden.

SOLNESS.

Nå, er hun det?

FRU SOLNESS.

Da jeg var derinde, sad hun og stelled med sit tøj.

(Hun går foran spejlet og begynder langsomt at sætte hatten på.)

SOLNESS
(efter et kort ophold).

Så fik vi da brug for et barnekammers alligevel, vi, Aline.

FRU SOLNESS.

Ja, vi fik jo det.

SOLNESS.

Og jeg synes, det er bedre, det, end at altsammen skal stå stomt.

FRU SOLNESS.

Dette tomme er så rent forfærdeligt. Det har du ret i.

SOLNESS
(lukker mappen, rejser sig og går nærmere).

Du skal bare få sé det, Aline, at herefter blir det nok bedre for os. Langt hyggeligere. Lettere at leve. — Især da for dig.

FRU SOLNESS
(ser på ham).

Herefter?

SOLNESS.

Ja, tro du mig, Aline —

FRU SOLNESS.

Mener du, — fordi hun er kommen her?

SOLNESS
(betvinger sig).

Jeg mener naturligvis, — når vi først får flyttet ind i det nye huset.

FRU SOLNESS
(tar overtøjet).

Ja, tror du det, Halvard? At det blir bedre da?

SOLNESS.

Jeg kan da aldrig tænke mig andet. Og det tror da vel sagtens du også?

FRU SOLNESS.

Jeg tror ingen verdens ting om det nye huset.

SOLNESS
(forstemt).

Det er rigtignok ilde at høre for mig, dette

her. For det er da vel mest for din skyld, at jeg har bygget det.

(Han vil hjælpe hende med tøjet.)

FRU SOLNESS
(unddrager sig).

I grunden gør du så altfor meget for min skyld.

SOLNESS
(med en viss hæftighed).

Nej, nej, sligt noget må du sletikke sige, Aline! Jeg tåler ikke at høre den slags ting af dig!

FRU SOLNESS.

Nå, så skal jeg ikke sige det da, Halvard.

SOLNESS.

Men jeg blir ved mit, jeg. Du skal nok få sé det, at det vil lage sig bra' for dig der over i det nye.

FRU SOLNESS.

Å gud, — bra' for mig —!

SOLNESS
(ivrig).

Jo da! Jo da! Vær bare sikker på det, du! For der, ser du, — der blir der så utro-

lig meget, som kommer til at minde dig om dit eget —

FRU SOLNESS.

Om det, som havde været fars og mors. — Og som brændte op — altsammen.

SOLNESS
(dæmpet).

Ja, ja, du stakkers Aline. Det var et forfærdelig hårdt slag for dig, det.

FRU SOLNESS
(udbrydende i klage).

Du kan bygge så meget, du i verden vil, Halvard, — for mig får du aldrig bygget noget rigtigt hjem op igen!

SOLNESS
(går henover gulvet).

Nå, så la' os i guds navn ikke snakke mere om dette her da.

FRU SOLNESS.

Vi plejer jo ellers aldrig at snakke om det heller. For du skyder det bare ifra dig —

SOLNESS
(standser brat og ser på hende).

Gør jeg? Og hvorfor skulde jeg gøre det? Skyde det ifra mig?

FRU SOLNESS.

Å jo, jeg forstår dig så godt, Halvard. Du vil jo så gerne skåne mig. Og undskylde mig også. Alt, — hvad du bare kan.

SOLNESS
(med forbausede øjne).

Dig! Er det dig, — dig selv, du taler om, Aline!

FRU SOLNESS.

Ja, det må da vel være om mig, véd jeg.

SOLNESS
(uvilkårligt, hen for sig).

Det også!

FRU SOLNESS.

For med det gamle huset, — med det fik det nu endda være som det være vilde. Herregud, — når nu engang ulykken var ude, så —

SOLNESS.

Ja, det har du ret i. Ulykken rå'r en jo ikke for, — siges der.

FRU SOLNESS.

Men det forfærdelige, som branden drog efter sig —! Det er det! Det, det, det!

SOLNESS
(heftig).

Bare ikke tænke på det, Aline!

FRU SOLNESS.

Jo, just det må jeg tænke på. Og få tale om det endelig engang også. For jeg synes ikke, jeg kan bære det længer. Og så at jeg aldrig har lov til at tilgi' mig selv —!

SOLNESS
(i udbrud).

Dig selv —!

FRU SOLNESS.

Ja, for jeg havde jo pligter til to sider. Både imod dig og imod de små. Jeg skulde ha' gjort mig hård. Ikke ladt skrækken få slig magt over mig. Ikke heller sorgen fordi hjemmet var brændt for mig. (vrider hænderne.) Å, om jeg bare havde kunnet, Halvard!

SOLNESS
(sagte, rystet, går nærmere).

Aline, — du må love mig, at du aldrig mere vil tænke de tanker. — Lov mig endelig det, du!

FRU SOLNESS.

Å gud, — love! Love! En kan jo love, hvad det så skal være —

SOLNESS
(knuger hænderne og går henover gulvet).

Å, det er da også fortvilet, er det! Aldrig en solstråle! Ikke så meget som et streiflys engang ind i hjemmet!

FRU SOLNESS.

Her er jo ikke noget hjem, Halvard.

SOLNESS.

Å nej, du må så sige. (tungt.) Og gud véd, om du ikke får ret i det, at det ikke blir bedre for os i det nye huset heller.

FRU SOLNESS.

Det blir det aldrig. Lige tomt. Lige øde. Der som her.

SOLNESS
(hæftig).

Men hvorfor i alverden har vi så bygget det da? Kan du sige mig det?

FRU SOLNESS.

Nej, det får du svare dig selv på.

SOLNESS
(skotter mistænksomt til hende).

Hvad mener du med det, Aline?

FRU SOLNESS.

Hvad jeg mener?

SOLNESS.

Ja, for fan' —! Du sa' det så underligt. Som om du havde en bagtanke med det.

FRU SOLNESS.

Nej, det kan jeg rigtignok forsikre dig —

SOLNESS
(går nærmere).

Å, mange tak, — jeg véd nok, hvad jeg véd. Og jeg både ser og jeg hører også, jeg, Aline. Det kan du lide på!

FRU SOLNESS.

Men hvad for noget da? Hvad for noget?

SOLNESS
(stiller sig foran hende).

Finder du kanske ikke ud en lumsk, bortgemt mening i det uskyldigste ord, som jeg bare siger?

FRU SOLNESS.

Jeg, siger du! Gør jeg det!

SOLNESS
(lér).

Håhåhå! Det er jo nokså rimeligt, det,

Aline! Når du har at trækkes med en syg mand i huset, så —

FRU SOLNESS
(angstfuld).

Syg! Er du syg, Halvard!

SOLNESS
(bryder ud).

En halvgal mand da! En forrykt mand! Kald mig, hvad du vil.

FRU SOLNESS
(famler efter stolryggen og sætter sig).

Halvard, — for gud i himmelens skyld —!

SOLNESS.

Men I tar fejl, begge to. Både du og doktoren. Det er ikke slig fat med mig.

(Han går op og ned ad gulvet. Fru Solness følger ham ængstelig med øjnene. Derpå går han hen til hende.)

SOLNESS
(rolig).

I grunden fejler der mig ingen verdens ting.

FRU SOLNESS.

Nej, ikke sandt! Men hvad er der så ivejen med dig da?

SOLNESS.

Det er det, at jeg mangen gang holder på at segne under denne forfærdelige gældsbyrden —

FRU SOLNESS.

Gæld, siger du! Men du står jo ikke i gæld til nogen, Halvard!

SOLNESS
(sagte, bevæget).

I bundløs skyld og gæld til dig, — til dig, — til dig, Aline.

FRU SOLNESS
(rejser sig langsomt).

Hvad er der bagved alt dette her? Sig det ligeså godt straks.

SOLNESS.

Men der er jo ingenting bagved! Jeg har aldrig gjort dig noget ondt. Ikke med vidende og vilje ialfald. Og så alligevel — så kendes det som om en knugende skyld lå og tynged på mig.

FRU SOLNESS.

En skyld imod mig?

SOLNESS.

Mest imod dig.

FRU SOLNESS.

Så er du — syg alligevel, Halvard.

SOLNESS
(tungt).

Må vel være det. Eller noget sligt noget. (ser mod døren tilhøjre, som åbnes.) Nå! Nu lysner det.

(HILDE WANGEL kommer ind. Hun har ændret et og andet ved sin dragt. Kjoleskørtet er nedhæftet.)

HILDE.

Godmorgen, bygmester!

SOLNESS
(nikker).

Sovet godt?

HILDE.

Vidunderlig dejligt! Ligesom i en vugge. Å, — ligget og strækket mig som — som en prinsesse!

SOLNESS
(smiler lidt).

Rigtig tilpas altså.

HILDE.

Skulde mene det.

SOLNESS.

Og drømt sagtens også?

HILDE.

Ja da. Men det var fælt.

SOLNESS.

Så?

HILDE.

Ja, for jeg drømte, at jeg faldt udover en forfærdelig høj, brat fjeldvæg. Drømmer De aldrig sligt noget, De?

SOLNESS.

Å jo, — en gang imellem, så —

HILDE.

Det er så svært spændende — når en så'n daler og daler.

SOLNESS.

Det kendes ligesom isnende, synes jeg.

HILDE.

Trækker De benene op under Dem, mens det står på?

SOLNESS.

Ja, så højt jeg bare kan.

HILDE.

Det gør jeg også.

FRU SOLNESS
(tar parasollen).

Nu får jeg nok gå ud i byen, jeg, Halvard. (til Hilde.) Og så skal jeg sé at ta' et og andet med, som De kan ha' brug for.

HILDE
(vil kaste sig om hendes hals).

Å, kæreste, dejligste fru Solness! De er da rigtig altfor snil også! Forfærdelig snil —

FRU SOLNESS
(afværgende, gør sig løs).

Å langt ifra da. Det er jo bare min pligt, det. Og derfor gør jeg det så gerne.

HILDE
(fortrydelig, spidser munden).

Forresten synes jeg såmænd, at jeg godt kan gå i gaderne, — så pænt, som jeg har fåt det til nu. Eller kan jeg kanske ikke det?

FRU SOLNESS.

Oprigtig talt så tror jeg nok, at en og anden vilde sé lidt efter Dem.

HILDE
(blæser).

Pyh! Ikke andet? Det er jo bare morsomt, det.

SOLNESS
(i dulgt, ondt lune).

Ja, men folk kunde falde på at tro, at De også var gal, ser De.

HILDE.

Gal? Er der da så svært mange gale her i byen?

SOLNESS
(peger sig på panden).

Her ser De en slig en idetmindste.

HILDE.

De, — bygmester!

FRU SOLNESS.

Uf! Nej men kære, snille Halvard da!

SOLNESS.

Har De endnu ikke mærket det?

HILDE.

Nej, det har jeg da rigtignok ikke. (besinder sig og lér lidt.) Jo, kanske i en eneste ting alligevel.

SOLNESS.

Nå, hører du det, Aline?

FRU SOLNESS.

Hvad er så det for en ting da, frøken Wangel?

HILDE.

Nej, det siger jeg ikke.

SOLNESS.

Å jo, sig det!

HILDE.

Nej tak, — så gal er jeg ikke.

FRU SOLNESS.

Når du og frøken Wangel blir alene, så siger hun det nok, Halvard.

SOLNESS.

Ja så, — tror du det?

FRU SOLNESS.

Å ja da. For du har jo kendt hende så godt før. Helt siden hun var barn, — fortæller du.

(Hun går ud gennem døren tilvenstre.)

HILDE
(lidt efter).

Kan Deres frue sletikke like mig, hun?

SOLNESS.

Synes De, De kunde mærke sligt noget på hende?

HILDE.

Kunde ikke De selv mærke det da?

SOLNESS
(undvigende).

Aline er ble't så svært folkesky i de sidste årene.

HILDE.

Er hun det også?

SOLNESS.

Men hvis De bare kunde få lære hende rigtig at kende —. Ja, for hun er så snil — og så god — og så bra' igrunden —

HILDE
(utålmodig).

Men når hun det er, — hvorfor skulde hun så gi' sig til at sige dette her om pligt!

SOLNESS.

Om pligt?

HILDE.

Ja, hun sa' jo, at hun vilde gå ud og købe noget til mig. Fordi det var hendes pligt, — sa' hun. Å, jeg kan ikke udstå det stygge fæle ordet!

SOLNESS.

Hvorfor ikke det da?

HILDE.

Nej, for det høres så koldt og spidst og stikkende. Pligt — pligt — pligt. Finder ikke De også det? At det ligesom stikker en?

SOLNESS.

Hm, — har ikke tænkt så nøje over det.

HILDE.

Jo da! Og når hun er så snil, — som De fortæller, hun er, — hvorfor skulde hun så sige sligt?

SOLNESS.

Men herregud, hvad skulde hun da ha' sagt?

HILDE.

Hun kunde jo sagt, at hun vilde gøre det, fordi hun likte mig så forfærdelig godt. Så'nt noget kunde hun ha' sagt. Noget, som var rigtig varmt og hjerteligt, forstår De.

SOLNESS
(ser på hende).

Er det så, De vil ha' det?

HILDE.

Ja, just så.

(Hun går om på gulvet, standser ved bogskabet og ser på bøgerne.)

HILDE.

De har svært mange bøger, De.

SOLNESS.

Å, jeg har lagt mig til en del.

HILDE.

Læser De i alle de bøgerne også?

SOLNESS.

Før i tiden prøvte jeg på det. Læser De?

HILDE.

Nej da! Aldrig i verden — nu mere. For jeg kan så ikke finde sammenhængen i det alligevel.

SOLNESS.

Just slig er det med mig også.

Hilde driver lidt om, standser ved det lille bord, åbner mappen og blader i den.)

HILDE.

Er det Dem, som har tegnet alt dette her?

SOLNESS.

Nej, det er en ung mand, jeg har til at hjælpe mig.

HILDE.

En, som De selv har lært op?

SOLNESS.

Å ja, han har vel sagtens lært noget af mig også.

HILDE
(sætter sig).

Så er han vel svært flink da? (ser lidt på en tegning.) Er han ikke det?

SOLNESS.

Å ikke så værst. Til mit brug, så —

HILDE.

Jo da! Han må visst være græsselig flink.

SOLNESS.

Synes De, De kan sé det på tegningerne?

HILDE.

Pyt, — det krimskramset! Men når han har gå't i lære hos Dem, så —

SOLNESS.

Å, for den sags skyld —. Her er mange

her, som har lært af mig. Og lige klejne blir de for det.

HILDE
(ser på ham og ryster på hodet).

Nej, om jeg så skulde dø, så skønner jeg ikke, at De kan være så dum.

SOLNESS.

Dum? Synes De, jeg er så svært dum da?

HILDE.

Ja, det synes jeg rigtignok. Når De kan gi' Dem til at gå her og lære alle de fyrene op, så —

SOLNESS
(studser).

Nå? Og hvorfor ikke det?

HILDE
(rejser sig, halvt alvorlig, halvt leende).

Isch, nej da, bygmester! Hvad skal det være godt for! Ingen andre end De skulde ha' lov til at bygge. De skulde være ganske alene om det. Gøre det altsammen selv. Nu véd De det.

SOLNESS
(uvilkårlig).

Hilde —!

HILDE.

Nå?

SOLNESS.

Hvordan i alverden er De kommen ind på dette her?

HILDE.

Synes De, det er så rent galt tænkt af mig, det, da?

SOLNESS.

Nej, ikke for det. Men nu skal jeg si' Dem noget.

HILDE.

Nå da?

SOLNESS.

Jeg går her — uafladelig — i stilhed og i ensomhed — og tumler med den samme tanken.

HILDE.

Ja, det er da nokså rimeligt, det, synes jeg.

SOLNESS
(ser lidt spejdende på hende).

Og det har De sagtens alt lagt mærke til.

HILDE.

Nej, det har jeg såmænd slet ikke.

SOLNESS.

Men før, — da De sa', at De trode jeg var — forkért? Så'n i én ting —?

HILDE.

Å, jeg tænkte på noget ganske andet da.

SOLNESS.

På hvad for noget andet?

HILDE.

Det kan jo være Dem det samme, bygmester.

SOLNESS
(går henover gulvet).

Ja, ja, — som De vil. (standser ved karnappet.) Kom her hen, så skal jeg vise Dem noget.

HILDE
(går nærmere).

Hvad er det?

SOLNESS.

Ser De, — der borte i haven —?

HILDE.

Ja?

SOLNESS
(peger ud).

Lige over det store stenbruddet —?

HILDE.

Det nye huset, mener De?

SOLNESS.

Det, som er under bygning, ja. Næsten fuldt færdigt.

HILDE.

Det har et svært højt tårn, synes jeg.

SOLNESS.

Stilladset står endnu.

HILDE.

Er det Deres nye hus, det?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Det huset, som De snart vil flytte ind i?

SOLNESS.

Ja.

HILDE
(ser på ham).

Er der barnekammerser i det huset også?

SOLNESS.

Tre, ligesom her.

HILDE.

Og ingen barn.

SOLNESS.

Kommer ingen heller.

HILDE
(med et halvt smil).

Ja, er det så ikke, som jeg sa' —?

SOLNESS.

At —?

HILDE.

At De er — så'n — lidt gal alligevel.

SOLNESS.

Var det dette her, De tænkte på?

HILDE.

Ja, på alle de tomme barnekammerserne, som jeg lå og sov i.

SOLNESS
(sænker stemmen).

Vi har havt barn, — Aline og jeg.

HILDE
(ser spændt på ham).

Har De —!

SOLNESS.

To små gutter. Begge var de lige gamle.

HILDE.

Tvillinger da.

SOLNESS.

Ja, tvillinger. Det er nu en elleve—tolv år siden.

HILDE
(varsomt).

Og begge to er altså —? De tvillingerne har De altså ikke nu længer?

SOLNESS
(stille bevæget).

Vi beholdt dem bare så'n en snes dage. Eller knapt nok det. (bryder ud.) Å Hilde, hvor det er rent utrolig godt for mig, at De kom! For nu endelig har jeg da fåt én, som jeg kan snakke med!

HILDE.

Kan De da ikke det med — med hende også?

SOLNESS.

Ikke om dette her. Ikke så'n, som jeg vil og må. (tungt.) Og ikke om så meget andet heller.

HILDE
(dæmpet).

Var det bare det, De mente, da De sa', at De behøvte mig?

SOLNESS.

Nærmest var det vel det. Igår da. For idag véd jeg ikke længer så rigtig — (afbrydende). Kom her og la' os sætte os, Hilde. Sæt De Dem der i sofaen, — så De har haven for øjne.

(Hilde sætter sig i sofahjørnet.)

SOLNESS
(rykker en stol nærmere).

Har De lyst til at høre på det?

HILDE.

Ja, jeg vil svært gerne sidde og høre på Dem.

SOLNESS
(sætter sig).

Så skal jeg si' Dem det altsammen da.

HILDE.

Nu har jeg både haven og Dem for øjne, bygmester. Fortæl mig så! Straks!

SOLNESS
(peger mod karnapvinduet).

Der borte på højden, — hvor De altså ser det nye huset —

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

— der bode Aline og jeg i de første årene. For deroppe lå der dengang et gammelt hus, som havde hørt hendes mor til. Og det fik vi efter hende. Og hele den store haven, den fik vi med.

HILDE.

Var der tårn på det huset også?

SOLNESS.

Ikke spor af sligt noget. Det var en stor, styg, mørk trækasse at sé til udvendig. Men nokså lunt og hyggeligt inde alligevel.

HILDE.

Rev De så det gamle skrammelet ned da?

SOLNESS.

Nej. Det brændte for os.

HILDE.

Altsammen?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

Var det en svær ulykke for Dem, det?

SOLNESS.

Li'som en tar det til. Som bygmester kom jeg ivejret på den branden —

HILDE.

Nå, men —?

SOLNESS.

Vi havde netop fåt de to små gutterne dengang —

HILDE.

De stakkers tvillingerne, ja.

SOLNESS.

De kom så sunde og trivelige til verden. Og vokse gjorde de fra dag til dag, så en tydelig kunde sé det.

HILDE.

Småbarn vokser svært i de første dagene.

SOLNESS.

Det var det vakkreste syn, én kunde sé for sine øjne, når Aline lå der med dem begge to. — Men så kom brandnatten —

HILDE
(spændt).

Hvad skede! Si' det da! Brændte nogen inde!

SOLNESS.

Nej; ikke det. Alle blev reddet godt og vel ud af huset —

HILDE.

Nå, men hvad så —?

SOLNESS.

Skrækken havde rystet Aline så forfærdelig stærkt. Brandlarmen, — udflytningen — så'n over hals og hode, — og det til og med i den isende nattekulden —. For de måtte jo bæres ud, slig, som de lå der. Både hun og de små.

HILDE.

Tålte de så ikke det da?

SOLNESS.

Jo, de tålte det nok. Men med Aline blev det til feber. Og den gik over i mælken. Amme dem selv, det vilde hun jo endelig. For det var hendes pligt, sa' hun. Og begge vore smågutter, de — (knuger hænderne) de — å!

HILDE.

De stod ikke det over?

SOLNESS.

Nej, det stod de ikke over. Det var det, som tog dem fra os.

HILDE.

Det må visst ha' været forfærdelig svært for Dem.

SOLNESS.

Svært nok for mig. Men tifold sværere for Aline. (knytter hænderne i stille raseri.) Å, at sligt noget kan få lov til at gå for sig her i verden! (kort og fast.) Fra den dag, jeg misted dem, bygged jeg nødig kirker.

HILDE.

Kanske ikke gerne kirketårnet oppe hos os heller?

SOLNESS.

Ikke gerne. Jeg véd, hvor glad og let jeg var, da det tårnet stod færdig.

HILDE.

Det véd jeg også.

SOLNESS.

Og nu bygger jeg aldrig — aldrig sligt noget mere! Hverken kirker eller kirketårne.

HILDE
(nikker langsomt).

Bare huse, som der kan bo folk i.

SOLNESS.

Hjem for mennesker, Hilde.

HILDE.

Men hjem med høje tårne og spir på.

SOLNESS.

Helst det. (slår over i en lettere tone.) Ja, ser De, — som sagt, — den branden, den bragte mig ivejret, den. Som bygmester da.

HILDE.

Hvorfor kalder De Dem ikke arkitekt ligesom de andre?

SOLNESS.

Har ikke lært grundig nok til det. Det, jeg kan, det har jeg for det meste gåt og fundet ud selv.

HILDE.

Men ivejret kom De da alligevel, bygmester.

SOLNESS.

Ovenpå branden, ja. Næsten hele haven stykked jeg ud i villatomter. Og der fik jeg bygge, akkurat som jeg selv vilde ha' det. Og så gik det jo strygende for mig.

HILDE
(ser forskende på ham).

De må visst være en svært lykkelig mand, De. Slig, som De har det.

SOLNESS
(formørket).

Lykkelig? Siger De også det? Ligesom alle de andre.

HILDE.

Ja, for det synes jeg da De må. Når De bare kunde la' være at tænke på de to små barnene, så —

SOLNESS
(langsomt).

De to små barnene, — de er ikke så greje at komme ifra, de, Hilde.

HILDE
(lidt usikker).

Står de endnu så svært ivejen. Så lange, lange tider bagefter?

SOLNESS
(ser fast på hende, uden at svare).

Lykkelig mand, sa' De —

HILDE.

Ja, men er De da ikke det, — for resten?

SOLNESS
(blir ved at sé på hende).

Da jeg fortalte Dem dette her om branden — hm —

HILDE.

Nå da!

SOLNESS.

Var der så ikke én særlig tanke, som De — så'n fæsted Dem ved?

HILDE
(besinder sig forgæves).

Nej. Hvad for en tanke skulde det være?

SOLNESS
(med dæmpet eftertryk).

Ene og alene ved den branden blev jeg sat i stand til at bygge hjem for mennesker. Hyggelige, lune, lyse hjem, hvor far og mor og hele barneflokken kunde leve i tryg og glad fornemmelse af, at det er en svært lykkelig ting, det, at være til i verden. Og mest det, at høre hverandre til — så'n i stort og i småt.

HILDE
(ivrig).

Ja, men er det ikke en svær lykke for Dem, det, at De kan gøre slige nogen dejlige hjem da?

SOLNESS.

Prisen, Hilde. Den forfærdelige pris, jeg måtte betale for at få komme til.

HILDE.

Men er da sletikke det til at vinde sig udover?

SOLNESS.

Nej. For at komme til at bygge hjem for andre, måtte jeg gi' afkald, — for alle tider gi' afkald på at få et hjem selv. Jeg mener et hjem for barneflokken. Og for far og mor også.

HILDE
(varsomt).

Men måtte De da det? For alle tider, si'r De?

SOLNESS
(nikker langsomt).

Det var prisen for den lykken, som folk går og snakker om. (ånder tungt.) Den lykken, — hm, — den lykken, den var ikke billigere at få, den, Hilde.

HILDE
(som før).

Men kan ikke det kanske bli' godt endnu?

SOLNESS.

Aldrig i verden. Aldrig det. Det er også

en følge af branden. Og af Alines sygdom bagefter.

HILDE
(ser på ham med et ubestemmeligt udtryk).

Og så bygger De endda alle disse barnekammerserne.

SOLNESS
(alvorlig).

Har De aldrig mærket det, Hilde, at det umulige — det ligesom lokker og roper på en?

HILDE
(tænker sig om).

Det umulige? (livfuld.) Jo da! Har De det også på det sæt?

SOLNESS.

Ja, jeg har det.

HILDE.

Så er der vel — så'n lidt trold i Dem også da?

SOLNESS.

Hvorfor trold?

HILDE.

Nå, hvad vil da De kalde sligt noget?

SOLNESS
(rejser sig).

Nej, nej, kan så være, det. (hæftig.) Men må jeg ikke bli' til et trold, — slig som det støt og stadig går mig i alting! I alting!

HILDE.

Hvorledes mener De det?

SOLNESS
(dæmpet, i indre bevægelse).

Læg mærke til, hvad jeg siger Dem, Hilde. Alt det, som jeg nåde til at virke, bygge, skabe i skønhed, i tryghed, i lun hygge, — i storladenhed også — (knytter hænderne.) Å, er det ikke forfærdeligt at tænke sig bare —!

HILDE.

Hvad er da så forfærdeligt?

SOLNESS.

At alt det må jeg gå her og veje op. Betale for. Ikke med penge. Men med menneskelykke. Og ikke med min egen lykke alene. Men med andres også. Ja, ja, ser De det, Hilde! Den pris har min kunstnerplads kostet mig — og andre. Og hver evige dag må jeg gå her og sé på, at prisen blir betalt for mig påny. Om igen, og om igen, — og altid om igen!

HILDE
(rejser sig op og ser ufravendt på ham).

Nu tænker De visst på — på hende.

SOLNESS.

Ja. Nærmest på Aline. For Aline — hun havde sit livskald, hun også. Ligeså godt, som jeg havde mit. (dirrer i stemmen.) Men hendes livskald, det måtte forkludres, det, knuges, knækkes sønder og sammen, — for at mit kunde vinde frem til — til et slags stor sejr. Ja, for De skal vide det, at Aline — hun havde sine anlæg til at bygge, hun også.

HILDE.

Hun! Til at bygge?

SOLNESS
(ryster på hodet).

Ikke huse og tårne og spir — og sligt noget, som jeg går og driver på med —

HILDE.

Nå, men hvad da?

SOLNESS
(blødt og bevæget).

Til at bygge op små barnesjæle, Hilde. Bygge barnesjæle op slig at de kunde rejse sig

i ligevægt og i ædle, vakkre former. Så de kunde højne sig til ranke, voksne menneskesjæle. Dette her var det, som Aline havde anlæg for. — Og alt det, det ligger nu der. Ubrugt — og ubrugeligt herefter. Og til ingen verdens nytte. — Akkurat som grushaugene efter en brand.

HILDE.

Ja, men selv om nu så var —?

SOLNESS.

Det er så! Det er så! Jeg véd det.

HILDE.

Nå, men De er da i alle fald ikke skyld i det.

SOLNESS
(fæster øjnene på hende og nikker langsomt).

Ja, sé, det er det store, forfærdelige spørsmål, det. Det er tvilen, som nager mig — både nat og dag.

HILDE.

Dette her!

SOLNESS.

Ja, sæt nu som så. At jeg havde skylden. På en måde da.

HILDE.

De! For branden!

SOLNESS.

For det hele. For alt sammen. — Og så kanske — så rent uskyldig alligevel.

HILDE
(ser bekymret på ham).

Å bygmester, — når De kan si' sligt noget, så er De jo — syg alligevel da.

SOLNESS.

Hm, — blir nok aldrig i verden så'n rigtig frisk i det stykke.

(RAGNAR BROVIK åbner varsomt den lille dør i hjørnet tilvenstre.)
(Hilde går frem på gulvet.)

RAGNAR
(da han ser Hilde).

Å —. Undskyld, herr Solness —
(Han vil trække sig tilbage.)

SOLNESS.

Nej, nej, bli' De bare. Så er det gjort.

RAGNAR.

Å ja, — kunde det såsandt det!

SOLNESS.

Det går jo ikke bedre med Deres far, hører jeg.

RAGNAR.

Med far går det fort nedad nu. Og derfor

be'r jeg Dem så bønlig, — gi' mig et par gode ord på et af bladene! Noget, som far kan få læse før han —

SOLNESS
(hæftig).

De må ikke snakke mere til mig om de tegningerne Deres!

RAGNAR.

Har De set på dem.

SOLNESS.

Ja, — jeg har det.

RAGNAR.

Og de duer ikke til noget? Og jeg duer vel heller ikke?

SOLNESS
(undvigende).

Bli' De her hos mig, De, Ragnar. De skal få alt, som De selv vil ha' det. Så kan De gifte Dem med Kaja. Leve sorgløs. Lykkelig kanske også. Bare ikke tænke på at bygge selv.

RAGNAR.

Ja, ja, så får jeg gå hjem og si' far det da. For det lovte jeg ham. — Skal jeg si' far det — før han dør?

SOLNESS
(vånder sig).

Å, si' ham, — si' ham, hvad De vil for mig. Bedst, ikke at si' ham noget! (udbrydende.) Jeg kan ikke handle anderledes end jeg gør, Ragnar!

RAGNAR.

Må jeg da få ta' tegningerne med mig?

SOLNESS.

Ja, ta' dem, — ta' dem bare! De ligger der på bordet.

RAGNAR
(går derhen).

Tak.

HILDE
(lægger hånden på mappen).

Nej, nej, la' dem ligge.

SOLNESS.

Hvorfor det?

HILDE.

Jo, for jeg vil også sé på dem.

SOLNESS.

Men De har jo — (til Ragnar.) Nå, så la' dem bli' liggende her da.

RAGNAR.

Gerne det.

SOLNESS.

Og gå så straks hjem til Deres far.

RAGNAR.

Ja, jeg får vel det.

SOLNESS
(som fortvilet).

Ragnar, — De må ikke kræve noget af mig, som jeg ikke kan! Hører De det, Ragnar! De må ikke det!

RAGNAR.

Nej, nej. Undskyld —

(Han bukker og går ud gennem hjørnedøren.)
(Hilde går hen og sætter sig på en stol ved spejlet.)

HILDE
(ser vred på Solness).

Dette her var svært stygt af Dem.

SOLNESS.

Synes De også det?

HILDE.

Ja rigtig fælt stygt, var det. Og hårdt og ondt og grusomt også.

SOLNESS.

Å, De skønner ikke, hvorledes jeg har det.

HILDE.

Alligevel —. Nej, De skulde ikke være slig, De.

SOLNESS.

De sa' jo selv nu nylig, at det bare var mig, som skulde ha' lov til at bygge.

HILDE.

Sligt kan jeg si'. Men De må ikke.

SOLNESS.

Jeg sagtens mest. Så dyrt, som jeg har købt min plads.

HILDE.

Nå ja, — med noget, som De kalder for huslig hygge — og sligt noget.

SOLNESS.

Og med min sjælefred på købet.

HILDE
(rejser sig).

Sjælefred! (inderlig.) Ja, ja, det har De ret i! — Stakkers bygmester, — De bilder Dem jo ind at —

SOLNESS
(med en stilfærdig, klukkende latter).

Sæt De Dem nu bare ned igen, Hilde. Så skal De få høre løjer.

HILDE
(spændt, sætter sig).

Nå da?

SOLNESS.

Det høres ud som en så latterlig liden ting. For hele stadsen drejer sig bare om en spræk i en skorstenspibe, ser De.

HILDE.

Ikke om noget andet?

SOLNESS.

Nej, ikke så'n til at begynde med.
(Han flytter en stol nærmere hen til Hildes og sætter sig.)

HILDE
(utålmodig, banker sig på knæet).

Sprækken i skorstenspiben altså!

SOLNESS.

Jeg havde lagt mærke til den revnen i piben længe, længe før det brændte. Hver gang jeg var oppe på mørkloftet, så jeg efter, om den var der endnu.

HILDE.

Og den var?

SOLNESS.

Ja. For ingen andre vidste om den.

HILDE.

Og De sa' ingenting?

SOLNESS.

Nej, jeg gjorde ikke det.

HILDE.

Tænkte ikke på at gøre piben istand heller?

SOLNESS.

Tænkte nok, — men kom aldrig videre. Hver gang jeg vilde gå ivej med det, var det akkurat li'som en hånd la' sig imellem. Ikke idag, tænkte jeg. Imorgen. Blev aldrig til noget.

HILDE.

Ja, men hvorfor gik De nu slig og søled da!

SOLNESS.

Fordi jeg gik i funderinger. (langsomt og dæmpet.) Gennem den lille svarte sprækken i skorstenspiben kunde jeg kanske vinde mig tilvejrs — som bygmester.

HILDE
(ser frem for sig).

Det må ha' været spændende.

SOLNESS.

Uoverkommeligt næsten. Helt uoverkommeligt. For dengang stod det for mig som noget så let og så ligetil altsammen. Jeg vilde, at det skulde være så'n ved vintertid. Lidt før middag. Jeg skulde være ude og køre Aline i spidsslæden. Folkene hjemme, de havde fyret svært i ovnene. —

HILDE.

Ja, for det skulde vel være fælt koldt den dagen?

SOLNESS.

Temmelig skærende — så'n. Og de vilde, at Aline skulde ha' det rigtig godt og varmt, når hun kom ind.

HILDE.

For hun er visst frysende af sig, hun.

SOLNESS.

Hun er det. Og så skulde det være på hjemvejen, at vi så røgen.

HILDE.

Bare røgen?

SOLNESS.

Først røgen. Men da vi kom frem til haveporten, så stod hele den gamle trækassen i væltende ildsluer. — Så'n var det, jeg vilde ha' det, ser De.

HILDE.

Men herregud, at det ikke kunde kommet slig da!

SOLNESS.

Ja, det må De nok sige, Hilde.

HILDE.

Nå, men hør nu her, bygmester. Er De nu også så ganske viss på, at branden kom fra den lille sprækken i skorstenspiben?

SOLNESS.

Nej, tvert imod. Jeg er ganske viss på, at sprækken i skorstenspiben sletikke havde noget så'n med branden at gøre.

HILDE.

Hvad for noget!

SOLNESS.

Det er bragt fuldt på det rene, det, at branden brød ud i et klædekammers, — på en ganske anden kant af huset.

HILDE.

Men hvad er det så De sidder og våser om denne her sprukne skorstenspiben da!

SOLNESS.

Må jeg få snakke lidt mere med Dem, Hilde?

HILDE.

Ja, hvis De bare vil snakke fornuftig, så —

SOLNESS.

Skal prøve på det.

(Han flytter sin stol nærmere.)

HILDE.

Ryk ud med det da, bygmester.

SOLNESS
(fortrolig).

Tror ikke De også det, Hilde, at der findes enkelte udkårne, udvalgte mennesker, som har fåt nåde og magt og evne til at ønske noget, begære noget, ville noget — så ihærdigt og så — så ubønhørligt — at de må få det tilslut. Tror De ikke det?

HILDE
(med et ubestemmeligt udtryk i øjnene).

Hvis så er, vil vi engang få se — om jeg hører til de udkårne.

SOLNESS.

Det er ikke en selv alene, som virker så store ting. Å nej, — hjælperne og tjenerne, — de får nok være med, de også, hvis det skal bli' til noget. Men De kommer aldrig af sig selv, de. En må rope rigtig ihærdig på dem. Så'n indvendig da, skønner De.

HILDE.

Hvad er det for nogen hjælpere og tjenere, det?

SOLNESS.

Å, det kan vi snakke om en anden gang. La' os nu bli' ved dette her med branden.

HILDE.

Tror De ikke, at den branden var kommet ligefuldt — om ikke De havde ønsket det?

SOLNESS.

Havde gamle Knut Brovik ejet huset, så var det aldrig i verden brændt så belejligt for ham. Det er jeg så sikker på. For han forstår ikke at rope på hjælperne, han, og ikke på de tjenende heller. (rejser sig i uro.) Ser De, Hilde, — det er altså alligevel mig, som er skyld i, at begge småguttterne måtte bøde med livet. Og er jeg kanske ikke skyld i det også, at Aline ikke

er ble't til det, som hun skulde og kunde. Og som hun helst vilde.

HILDE.

Ja, men når det nu bare er disse hjælperne og tjenerne, så —?

SOLNESS.

Hvem ropte på hjælperne og tjenerne? Det gjorde jeg! Og så kom de og føjed sig under min vilje. (i stigende oprør.) Det er det, som godtfolk kalder at ha' lykken med sig. Men jeg skal sige Dem, jeg, hvorledes den lykken kendes! Den kendes som et stort, hudløst sted her på brystet. Og så går hjælperne og tjenerne og flår hudstykker af andre mennesker for at lukke mit sår! — Men såret heles ikke endda. Aldrig, — aldrig! Å, om De vidste, hvor det kan suge og svie iblandt.

HILDE
(ser opmærksomt på ham).

De er syg, bygmester. Svært syg, tror jeg næsten.

SOLNESS.

Si' gal. For det mener De jo.

HILDE.

Nej, jeg tror ikke det skorter Dem videre på forstanden.

SOLNESS.

På hvad da? Ud med det!

HILDE.

Jeg gad vide, jeg, om De ikke er født til verden med en skranten samvittighed.

SOLNESS.

Skranten samvittighed? Hvad er det for noget dævelskab?

HILDE.

Jeg mener, at samvittigheden er svært skral hos Dem. Så'n finbygget. Tåler ikke at ta' tag. Ikke løfte og bære det, som tungt er.

SOLNESS
(brummer).

Hm! Hvorledes skulde så samvittigheden være da, må jeg spørge?

HILDE.

Hos Dem vilde jeg helst, at samvittigheden skulde være så'n — så'n rigtig robust.

SOLNESS.

Så? Robust? Nå. Har De kanske en robust samvittighed?

HILDE.

Ja, jeg tror nok det. Jeg har ikke mærket andet.

SOLNESS.

Har vel ikke været sat synderlig på prøve heller, tænker jeg.

HILDE
(med en dirrende dragning om munden).

Å, det var da ikke så ligetil at rejse ifra far, som jeg holder så forfærdelig af.

SOLNESS.

Å hvad! Så'n for en måneds tid eller to —

HILDE.

Jeg kommer visst aldrig hjem igen.

SOLNESS.

Aldrig? Hvorfor rejste De fra ham da?

HILDE
(halvt alvorlig, halvt drillende).

Har De nu glemt igen det, at de ti årene er omme?

SOLNESS.

Å snak. Var der et eller andet ivejen hjemme? Nå?

HILDE
(helt alvorlig).

Det var dette her indeni mig, som jog og pisked mig hid. Lokked og drog mig også.

SOLNESS
(ivrig).

Der har vi det! Der har vi det, Hilde! Der bor trold i Dem også. Li'som i mig. For det er troldet i en, ser De, — det er det, som roper på magterne udenfor. Og så må en gi' sig, — enten en så vil eller ikke.

HILDE.

Jeg tror næsten De har ret, bygmester.

SOLNESS
(går om på gulvet).

Å, der er så urimelig mange dævler til i verden, som en ikke ser, Hilde!

HILDE.

Dævler også?

SOLNESS
(standser).

Snille dævler og onde dævler. Lyshårede dævler og svarthårede. Vidste en bare altid, om det er de lyse eller de mørke, som har tag i en! (driver om.) Håhå! Det var ingen sag da!

HILDE
(følger ham med øjnene).

Eller en havde en rigtig frodig, struttende sund samvittighed. Så en turde det, en helst vilde.

SOLNESS
(standser ved konsolbordet).

Jeg tror nu, de fleste er lige så store skrælinger, som jeg, i det stykke.

HILDE.

Kan såmænd godt være, det.

SOLNESS
(læner sig til bordet).

I sagabøgerne —. Har De læst noget i disse her gamle sagabøgerne?

HILDE.

Ja da! I den tiden jeg læste bøger, så —

SOLNESS.

I sagabøgerne står der om vikinger, som sejled til fremmede lande og plyndred og brændte og slog mænd ihjæl —

HILDE.

Og fanged kvinder —

SOLNESS.

— og beholdt dem hos sig —

HILDE.

— tog dem hjem med sig på skibene —

SOLNESS.

— og bar sig ad med dem, som — som de værste trold.

HILDE
(ser hen for sig med et halvt tilsløret blik).

Jeg synes, det måtte være spændende.

SOLNESS
(med en kort, brummende latter).

Ja, at fange kvinder, ja?

HILDE.

At bli' fanget.

SOLNESS
(ser et øjeblik på hende).

Nå så.

HILDE
(ligesom afbrydende).

Men hvor vil De så hen med disse her vikingerne, bygmester?

SOLNESS.

Jo, for de karene, de havde robust samvittighed, de! Når de kom hjem igen, så kunde de både æde og drikke. Og glade som barneunger var de også. Og kvinderne da! De vilde mangengang sletikke ifra dem igen. Kan De skønne sligt, Hilde?

HILDE.

De kvinderne kan jeg så forfærdelig godt skønne.

SOLNESS.

Åhå! Kanske De selv kunde gøre ligedan?

HILDE.

Hvorfor ikke det?

SOLNESS.

Leve sammen — frivillig — med så'n en voldsmand?

HILDE.

Hvis det var en voldsmand, som jeg var kommet til at holde rigtig af, så —

SOLNESS.

Kunde De da komme til at holde af en slig en?

HILDE.

Herregud, en kan da ikke selv hjælpe for, hvem en kommer til at holde af, véd jeg.

SOLNESS
(ser eftertænksom på hende).

Å nej, — det er vel troldet indeni en, som rå'r for det.

HILDE
(med en halv latter).

Og så alle disse velsignede dævlerne, som De kender så godt. Både de lyshårede og de mørkhårede.

SOLNESS
(varmt og stille).

Så vil jeg ønske, at dævlerne vælger nænsomt for Dem da, Hilde.

HILDE.

For mig har de alt valgt. En gang for alle.

SOLNESS
(ser dybt på hende).

Hilde, — De er ligesom en vild skogfugl, De.

HILDE.

Langt ifra det. Jeg gemmer mig ikke bort under buskerne.

SOLNESS.

Nej, nej. Der er nok snarere noget af rovfuglen i Dem.

HILDE.

Snarere det — kanske. (i stor hæftighed.) Og hvorfor ikke rovfugl! Hvorfor skulde jeg ikke gå på rov, jeg også? Ta' det bytte, jeg har lyst til? Hvis jeg såsandt kan få kløerne i det da. Vinde bugt med det.

SOLNESS.

Hilde, — véd De, hvad De er for noget?

HILDE.

Ja, jeg er jo så'n en slags underlig fugl.

SOLNESS.

Nej. De er ligesom en gryende dag. Når jeg ser på Dem, — da er det som om jeg så imod solopgangen.

HILDE.

Sig mig, bygmester, — er De viss på, at De aldrig har ropt på mig? Så'n indvendig?

SOLNESS
(sagte og langsomt).

Jeg tror næsten, at jeg må ha' gjort det.

HILDE.

Hvad vilde De med mig?

SOLNESS.

De er ungdommen, De, Hilde.

HILDE
(smiler).

Ungdommen, som De er så ræd for?

SOLNESS
(nikker langsomt).

Og som jeg igrunden stunder så sårt imod.

(Hilde rejser sig, går hen til det lille bord og henter Ragnar Broviks mappe.)

HILDE
(rækker mappen mod ham).

Det var altså disse her tegningerne —

SOLNESS
(kort, afvisende).

Læg de grejerne væk! Jeg har set nok på dem.

HILDE.

Ja, men De skal jo skrive på dem for ham.

SOLNESS.

Skrive på dem! Aldrig i verden.

HILDE.

Men når nu den stakkers gamle manden ligger for døden da! Kan De så ikke gøre ham og sønnen en glæde før de skilles? Og kanske han så kunde få bygge efter dem også.

SOLNESS.

Ja, det er jo netop det, han kan. Det har han nok sikkret sig, han, — den mosjøen.

HILDE.

Men herregud, — når så er, — kan De så ikke lyve en bitte liden smule da?

SOLNESS.

Lyve? (rasende.) Hilde, — gå fra mig med de fandens tegningerne!

HILDE
(trækker mappen lidt til sig).

Nå, nå, nå, — bid mig da ikke. — De snakker om trold, De. Jeg synes, De selv bær' Dem ad som et trold. (ser sig om.) Hvor har De pen og blæk?

SOLNESS.

Har ikke sligt noget herinde.

HILDE
(går mod døren).

Men ude hos den frøkenen har De da —

SOLNESS.

Bli' hvor De er, Hilde! — Jeg skulde lyve, sa' De. Å ja, for hans gamle fars skyld kunde jeg nok det. For ham har jeg engang knækket. Kastet overende.

HILDE.

Ham også?

SOLNESS.

Jeg trængte plads for mig selv. Men denne her Ragnar, — han må ikke for nogen pris få lov til at komme frem.

HILDE.

Stakker, det gør han vel heller ikke. Når han ikke duer til noget, så —

SOLNESS
(nærmere, ser på hende og hvisker).

Kommer Ragnar Brovik frem, så slår han mig til jorden. Knækker mig, — ligesom jeg gjorde med hans far.

HILDE.

Knækker Dem! Duer han da?

SOLNESS.

Ja, det kan De lide på, at han duer! Han er den ungdom, som står færdig til at banke på hos mig. Og gøre det af med hele bygmester Solness.

HILDE
(ser stille bebrejdende på ham).

Og endda så vilde De stænge ham ude. Fy, bygmester!

SOLNESS.

Den har kostet hjerteblod nok, den kamp, jeg har kæmpet. — Og så er jeg ræd, at hjælperne og tjenerne, de lystrer mig ikke længer.

HILDE.

Så får De lægge ivej på egen hånd da. Der er ikke andet for.

SOLNESS.

Håbløst, Hilde. Omslaget kommer. Lidt før eller lidt senere. For gengældelsen, den er ubønhørlig, den.

HILDE
(i angst, holder sig for ørerne).

Snak da ikke sligt noget! Vil De ta' livet a' mig! Ta' fra mig det, som er mig mere end livet!

SOLNESS.

Og hvad er det?

HILDE.

At sé Dem stor. Sé Dem med en krans i hånden. Højt, højt oppe på et kirketårn. (atter rolig.) Nå, frem med blyanten da. For en blyant har De vel på Dem?

SOLNESS
(tar sin tegnebog frem).

Her har jeg en.

HILDE
(lægger mappen på sofabordet).

Godt. Og så sætter vi os her, vi to, bygmester.

(Solness sætter sig ved bordet.)

HILDE
(bag ham, læner sig over stolryggen).

Og så skriver vi på tegningerne. Rigtig, rigtig pænt og varmt skriver vi. For denne her stygge Roar — eller hvad han heder.

SOLNESS
(skriver nogle linjer, drejer hodet og ser op på hende).

Si' mig en ting, Hilde.

HILDE.

Ja?

SOLNESS.

Når De nu altså har gå't og ventet på mig i ti år —

HILDE.

Hvad så?

SOLNESS.

Hvorfor skrev De ikke til mig? Så kunde jeg ha' svaret Dem.

HILDE
(hurtig).

Nej, nej, nej da! Det var just det, jeg ikke vilde ha'.

SOLNESS.

Hvorfor ikke?

HILDE.

Jeg var ræd for, at det kunde gå istykker for mig da. — Men vi skulde jo skrive på tegningerne, bygmester.

SOLNESS.

Vi skulde jo det.

HILDE
(bøjer sig fremover og ser til, mens han skriver).

Så godt og hjertevarmt. Å, hvor jeg hader, — hvor jeg hader denne Roald —

SOLNESS
(skrivende).

Har De aldrig holdt så'n rigtig af nogen, De, Hilde?

HILDE
(hårdt).

Hvad siger De?

SOLNESS.

Om De aldrig har holdt af nogen.

HILDE.

Af nogen anden, mener De vel?

SOLNESS
(ser op på hende).

Af nogen anden, ja. Har De aldrig det? I disse ti årene? Aldrig?

HILDE.

Å jo, så en gang imellem. Når jeg var rigtig gal på Dem, fordi De ikke kom.

SOLNESS.

Da brød De Dem om andre også?

HILDE.

En liden smule. For en uges tid eller så. Herregud, bygmester, De véd da vel, hvorledes sligt noget har sig.

SOLNESS.

Hilde, — hvad er det, De er kommen for?

HILDE.

Spild ikke tiden med snak. Den stakkers gamle manden kunde gerne ligge der og dø for os imens.

SOLNESS.

Svar mig, Hilde. Hvad er det, De vil mig?

HILDE.

Jeg vil ha' mit kongerige.

SOLNESS.

Hm —

(Han ser flygtigt mod døren tilvenstre og vedbliver så at skrive på tegningerne.)

(FRU SOLNESS kommer ind i det samme. Hun har nogle pakker med sig.)

FRU SOLNESS.

Her har jeg ta't med mig lidt til Dem, frøken Wangel. De store pakkerne blir sendt ud siden.

HILDE.

Å, hvor det er inderlig snilt af Dem alligevel!

FRU SOLNESS.

Bare simpel pligt. Sletikke andet.

SOLNESS
(læser det skrevne igennem).

Aline!

FRU SOLNESS.

Ja?

SOLNESS.

Så du om hun — bogholdersken var derude?

FRU SOLNESS.

Ja naturligvis var hun der.

SOLNESS
(lægger tegningerne i mappen).

Hm —

FRU SOLNESS.

Hun stod ved pulten, som hun altid plejer — når jeg går igennem værelset.

SOLNESS
(rejser sig).

Så vil jeg gi' det til hende da. Og si' hende, at —

HILDE
(tar mappen fra ham).

Å nej, la' da mig få ha' den glæden! (går mod døren, men vender sig.) Hvad heder hun?

SOLNESS.

Hun heder frøken Fosli.

HILDE.

Isch, det høres jo så koldt! Til fornavn, mener jeg?

SOLNESS.

Kaja, — tror jeg.

HILDE
(åbner døren og råber ud).

Kaja! Kom her ind! Skynd Dem! Bygmesteren vil snakke med Dem.

(KAJA FOSLI kommer indenfor døren.)

KAJA
(ser forskræmt på ham).

Her er jeg —?

HILDE
(rækker hende mappen).

Se her, Kaja! De kan ta' dette her til Dem. For nu har bygmesteren skrevet på.

KAJA.

Å, endelig da!

SOLNESS.

Gi' det til den gamle så fort De kan.

KAJA.

Jeg vil gå straks hjem med det.

SOLNESS.

Ja, gør det. Og så kan jo Ragnar komme til at bygge.

KAJA.

Å, må han få komme her hen og takke Dem for alt —?

SOLNESS
(hårdt).

Jeg vil ingen tak ha'! Hils og si' ham det fra mig.

KAJA.

Ja, jeg skal —

SOLNESS.

Og si' ham så med det samme, at herefter har jeg ikke nogen brug for ham. Og ikke for Dem heller.

KAJA
(sagte og bævende).

Ikke for mig heller!

SOLNESS.

Nu får De jo andre ting at tænke på. Og ta' vare. Og det er jo bare bra', det. Ja, gå så hjem med tegningerne, frøken Fosli. Fort! Hører De det!

KAJA
(som før).

Ja, herr Solness.

(Hun går ud.)

FRU SOLNESS.

Gud, for nogen lumske øjne hun har.

SOLNESS.

Hun! Det stakkers lille fæet.

FRU SOLNESS.

Åh, — jeg ser nok, hvad jeg ser, jeg, Halvard. — Siger du dem virkelig op?

SOLNESS.

Ja.

FRU SOLNESS.

Hende også?

SOLNESS.

Var det ikke så, du helst vilde ha' det?

FRU SOLNESS.

Men at du kan undvære hende —? Å ja, du har vel sagtens en i baghånden, du, Halvard.

HILDE
(lystig).

Ja, jeg duer ialfald ikke til at stå ved skrivepulten.

SOLNESS.

Nå, nå, nå, — det gir sig nok, Aline. Nu skal du bare tænke på at flytte ind i det nye hjemmet — så fort du kan. Ikveld hejser vi kransen oppe — (vender sig til Hilde) — helt øverst oppe på tårnspiret. Hvad siger De til det, frøken Hilde?

HILDE
(stirrer på ham med tindrende øjne).

Det blir forfærdelig dejligt at få sé Dem så højt oppe igen.

SOLNESS.

Mig!

FRU SOLNESS.

Å gud, frøken Wangel, forestil Dem da ikke sligt noget! Min mand —! Så svimmel, som han er!

HILDE.

Svimmel! Nej, det er han da rigtignok ikke!

FRU SOLNESS.

Å jo såmænd er han så.

HILDE.

Men jeg har jo selv set ham øverst oppe på et højt kirketårn!

FRU SOLNESS.

Ja, jeg hører jo folk snakker om det. Men det er så rent umuligt —

SOLNESS
(hæftigt).

Umuligt, — umuligt, ja! Men jeg stod nu deroppe, alligevel, jeg!

FRU SOLNESS.

Nej, hvor kan du nu sige det, Halvard? Du tåler jo ikke engang at gå ud på altanen heroppe i anden etage. Slig har du jo altid været.

SOLNESS.

Du kunde kanske få sé noget andet ikvæld.

FRU SOLNESS
(angst).

Nej, nej, nej! Det skal jeg da med guds hjælp aldrig få sé! For jeg vil straks skrive til doktoren. Og han skal nok få dig fra det.

SOLNESS.

Men Aline da —!

FRU SOLNESS.

Jo, for du er jo syg, Halvard! Dette her kan ikke være noget andet! Å gud, — å gud!

(Hun går skyndsomt ud tilhøjre.)

HILDE
(ser spændt på ham).

Er det så eller er det ikke?

SOLNESS.

At jeg er svimmel?

HILDE.

At min bygmester ikke tør, — ikke kan stige så højt, som han selv bygger?

SOLNESS.

Er det slig, De ser på den sagen.

HILDE.

Ja.

SOLNESS.

Jeg tror snart ikke en krog i mig kan være sikker for Dem.

HILDE
(ser mod karnapvinduet).

Der oppe altså. Helt der oppe —

SOLNESS
(går nærmere).

I det øverste tårnkammerset kunde De få bo, Hilde. — Kunde få det der som en prinsesse.

HILDE
(ubestemmeligt, mellem alvor og spøg).

Ja, det har De jo lovet mig.

SOLNESS.

Har jeg egentlig det?

HILDE.

Fy, bygmester! De sa', at jeg skulde bli' prinsesse. Og at jeg skulde få et kongerige af Dem. Og så tog De og — Nå!

SOLNESS
(varsomt).

Er De ganske viss på, at det ikke er så'n en drøm, — en indbildning, som har fæstnet sig hos Dem?

HILDE
(hvast).

For De gjorde det kanske ikke?

SOLNESS.

Véd knapt selv —. (sagtere.) Men det véd jeg rigtignok nu, at jeg —

HILDE.

At De —? Si' det straks!

SOLNESS.

— at jeg burde ha' gjort det.

HILDE
(i kækt udbrud).

Aldrig i verden er De svimmel!

SOLNESS.

Ikvæld hejser vi altså kransen, — prinsesse Hilde.

HILDE
(med et bittert drag).

Over Deres nye hjem, ja.

SOLNESS.

Over det nye huset. Som aldrig blir hjem for mig.

(Han går ud gennem havedøren.)

HILDE
(ser ud for sig med et tilsløret blik og hvisker med sig selv. Der høres kun ordene:)

— — — forfærdelig spændende — —

TREDJE AKT.

(En stor, bred veranda, hørende til bygmester Solness's våningshus. En del af huset med udgangsdør til verandaen sés tilvenstre. Rækværk foran denne tilhøjre. Længst tilbage, på verandaens smalside, fører en trappe ned til den lavere liggende have. Store, gamle træer i haven strækker sine grene over verandaen og henimod huset. Længst til højre, inde mellem træerne, skimtes det nederste af den nye villa med stillads om tårnpartiet. I baggrunden begrænses haven af et gammelt pindegærde. Udenfor gærdet en gade med lave, forfaldne småhuse.)

(Aftenhimmel med solbelyste skyer.)

(På verandaen står en havebænk langs husvæggen og foran bænken et langagtigt bord. Ved den anden side af bordet en lænestol og nogle taburetter. Alle møblerne er af kurvflætning.)

(Fru Solness, indhyllet i et stort hvidt krepsjal, sidder hvilende i lænestolen og stirrer henover mod højre.)

(Lidt efter kommer Hilde Wangel op ad trappen fra haven. Hun er klædt som sidst og har sin hat på hodet. På brystet bærer hun en liden buket af almindelige småblomster.)

Fru Solness
(vender hodet lidt).

Har De været omkring i haven, De, frøken Wangel?

Hilde.

Ja, jeg har set mig om dernede.

FRU SOLNESS.

Og fundet blomster også, ser jeg.

HILDE.

Ja da! For dem er der mere end nok af. Så'n inde mellem buskerne.

FRU SOLNESS.

Nej, er der det? Endnu? Ja, for jeg kommer der jo omtrent aldrig.

HILDE
(nærmere).

Hvad for noget! Flyer De ikke ned i haven hver dag da?

FRU SOLNESS
(med et mat smil).

Jeg «flyer» nok ikke nogensteds, jeg. Ikke nu længer.

HILDE.

Nå, men går De da ikke ned en gang imellem og hilser på alt det dejlige, som der er?

FRU SOLNESS.

Det er ble't så fremmed for mig, altsammen. Jeg er næsten ræd for at sé det igen.

HILDE.

Deres egen have!

FRU SOLNESS.

Jeg synes ikke den er min længer nu.

HILDE.

Å, hvad er det for noget —!

FRU SOLNESS.

Nej, nej, den er ikke det. Det er ikke som i mors og fars tid. De har ta't så sørgelig meget væk af haven, frøken Wangel. Tænk, — de har stykket ud, — og bygget huse for fremmede mennesker. Folk, som jeg ikke kender. Og de kan sidde og sé på mig inde fra vinduerne.

HILDE
(med et lyst udtryk).

Fru Solness?

FRU SOLNESS.

Ja?

HILDE.

Må jeg få lov at være her hos Dem lidt?

FRU SOLNESS.

Ja gerne det, hvis De kan ha' lyst.

(Hilde flytter en taburet hen til lænestolen og sætter sig.)

HILDE.

Ah, — her kan en rigtig sidde og sole sig som en kat.

FRU SOLNESS
(lægger hånden let på hendes nakke).

Det er snilt, at De vil sidde hos mig. Jeg trode, De skulde ind til min mand.

HILDE.

Hvad skulde jeg hos ham?

FRU SOLNESS.

Hjælpe ham, tænkte jeg.

HILDE.

Nej tak. Forresten er han ikke inde. Han går der borte hos arbejdsfolkene. Men han så' så glubsk ud, at jeg turde ikke snakke til ham.

FRU SOLNESS.

Å igrunden er han så mild og blød i sindet.

HILDE.

Han!

FRU SOLNESS.

De kender ham ikke rigtig endnu, De, frøken Wangel.

HILDE
(ser varmt på hende).

Er De gla' nu, De skal flytte over i det nye?

FRU SOLNESS.

Jeg skulde jo være glad. For Halvard vil jo så ha' det —

HILDE.

Å, ikke just derfor, synes jeg.

FRU SOLNESS.

Jo, jo, frøken Wangel. For det er da bare min pligt, det, at bøje mig under ham. Men det falder mangen gang så svært at tvinge sit sind til lydighed.

HILDE.

Ja, det må visst falde svært.

FRU SOLNESS.

Det kan De tro. Når en ikke er bedre menneske end jeg, så —

HILDE.

Når en har gå't igennem så meget tungt, som De —

FRU SOLNESS.

Hvoraf véd De det?

HILDE.

Deres mand sa' det.

FRU SOLNESS.

Til mig rører han så lidet ved de ting. — Ja, De kan tro, jeg har gå't mere end nok igennem i mit liv, jeg, frøken Wangel.

HILDE
(ser deltagende på hende og nikker langsomt).

Stakkers fru Solness. Først så brændte det jo for Dem —

FRU SOLNESS
(med et suk).

Ja. Alt mit brændte.

HILDE.

Og så kom jo det, som værre var.

FRU SOLNESS
(ser spørgende på hende).

Værre?

HILDE.

Det, som værst var.

FRU SOLNESS.

Hvilket, mener De?

HILDE
(sagte).

De misted jo begge småguttene.

FRU SOLNESS.

Å, de, ja. Ja, se, det var nu en sag for sig, det. Det var jo en højere tilskikkelse. Og sådant noget får en bøje sig under. Og takke til.

HILDE.

Gør De da det?

FRU SOLNESS.

Ikke altid, desværre. Jeg véd jo så godt, at det var min pligt. Men jeg kan det ikke alligevel.

HILDE.

Nej, nej, det er så rimeligt, det, synes jeg.

FRU SOLNESS.

Og tidt og ofte så må jeg jo sige til mig selv, at det var en retfærdig straf over mig —

HILDE.

Hvorfor det?

FRU SOLNESS.

Fordi jeg ikke var standhaftig nok i ulykken.

HILDE.

Men jeg skønner da ikke, at —

FRU SOLNESS.

Å nej, nej, frøken Wangel, — snak ikke mere til mig om de to småguttterne. Dem skal vi bare være glade for. For de har det så godt, — så godt nu. Nej, det er de små tab i livet, som skærer en så ind i hjertet. At miste alt det, som andre folk regner for næsten ingenting.

HILDE
(lægger armene på hendes knæ og ser varmt op til hende).

Søde fru Solness, — fortæl mig, hvad det er for noget!

FRU SOLNESS.

Som jeg siger. Bare småting. Der brændte nu alle de gamle portrætterne på væggene. Og alle de gamle silkedragterne brændte. De, som havde hørt familjen til i så langsommelige tider. Og alle mors og bedstemors kniplinger — de brændte også. Og tænk, — smykkerne da! (tungt.) Og så alle dukkerne.

HILDE.

Dukkerne?

FRU SOLNESS
(grådkvalt).

Jeg havde ni dejlige dukker.

HILDE.

Og de brændte også?

FRU SOLNESS.

Allesammen. Å, det var så sårt, — så sårt for mig.

HILDE.

Havde De gå't og gemt på alle de dukkerne da? Lige siden De var liden?

FRU SOLNESS.

Ikke gemt på dem. Jeg og dukkerne blev ved at leve sammen siden også.

HILDE.

Efter at De var ble't voksen?

FRU SOLNESS.

Ja, længe efter den tid.

HILDE.

Efter at De var gift også?

FRU SOLNESS.

Å ja da. Når bare ikke han så' det, så —. Men så blev de jo indebrændt, stakker. Der var ingen, som tænkte på at redde dem. Å, det er så sørgeligt at forestille sig. Ja, De må ikke lé af mig, frøken Wangel.

HILDE.

Jeg ler sletikke.

FRU SOLNESS.

For det var jo på en måde liv i dem også. Jeg bar dem under mit hjerte. Ligesom små ufødte barn.

(DOKTOR HERDAL, med hatten i hånden, kommer ud gennem døren og får øje på fru Solness og Hilde.)

DOKTOR HERDAL.

Nå, De sidder altså ude og lar Dem forkøle, De, frue?

FRU SOLNESS.

Jeg synes, her er så godt og varmt idag.

DOKTOR HERDAL.

Ja, ja. Men er her noget på færde i huset? Jeg fik en billet fra Dem.

FRU SOLNESS
(rejser sig).

Ja, der er noget, jeg må tale med Dem om.

DOKTOR HERDAL.

Godt. Så går vi kanske ind da. (til Hilde.) I fjelduniform idag også, frøken?

HILDE
(lystig, rejser sig).

Ja da! I fuld puds! Men idag skal jeg ikke tilvejrs og brække halsen. Vi to vil pænt bli' nedenunder og sé på, vi, doktor.

DOKTOR HERDAL.

Hvad skal vi sé på?

FRU SOLNESS
(sagte, forskrækket til Hilde).

Hys, hys, — for guds skyld! Nu kommer han! Se bare at få ham fra det indfaldet. Og la' os så være venner, frøken Wangel. Kan vi ikke det?

HILDE
(kaster sig voldsomt om hendes hals).

Å, om vi bare kunde.

FRU SOLNESS
(gør sig læmpeligt løs).

Så-så-så! Der kommer han, doktor! Lad mig få snakke med Dem.

DOKTOR HERDAL.

Er det ham, det gælder?

FRU SOLNESS.

Ja visst er det ham. Kom bare ind.

(Hun og doktoren går ind i huset.)

(I næste øjeblik kommer BYGMESTER SOLNESS fra haven op ad trappen. Et alvorligt drag lægger sig over Hildes ansigt.)

SOLNESS
(skotter mod husdøren, som lukkes varsomt indenfra).

Har De lagt mærke til det, Hilde, at så fort jeg kommer, så går hun?

HILDE.

Jeg har lagt mærke til, at så fort De kommer, så får De hende til at gå.

SOLNESS.

Kanske det. Men jeg kan ikke gøre ved det. (ser opmærksomt på hende.) Fryser De, Hilde? Jeg synes, De ser så'n ud.

HILDE.

Jeg kom nu netop op fra en gravkælder.

SOLNESS.

Hvad skal det sige?

HILDE.

At jeg har fåt frost i kroppen, bygmester.

SOLNESS
(langsomt).

Jeg tror, jeg forstår —

HILDE.

Hvad vil De her oppe nu?

SOLNESS.

Jeg fik øje på Dem der borte fra.

HILDE.

Men da så' De vel hende også, da?

SOLNESS.

Jeg vidste, at hun straks vilde gå, hvis jeg kom.

HILDE.

Er det svært ondt for Dem, det, at hun så'n går af vejen for Dem?

SOLNESS.

På en måde kendes det som en lettelse også.

HILDE.

At De ikke har hende lige for øjnene?

SOLNESS.

Ja.

HILDE.

At De ikke støt og stadig ser, hvor tungt hun tar sig dette her med småguttterne?

SOLNESS.

Ja. Mest derfor.

(Hilde driver henover verandaen med hænderne på ryggen, stiller sig ved rækværket og ser udover haven.)

SOLNESS
(efter et lidet ophold).

Snakked De længe med hende?

HILDE
(står ubevægelig og svarer ikke).

SOLNESS.

Længe, spør' jeg?

HILDE
(tier, som før).

SOLNESS.

Hvad snakked hun om da, Hilde?

HILDE
(tier fremdeles).

SOLNESS.

Stakkers Aline! Det var vel om smågutterne, det.

HILDE
(gennemfares af en nervøs rykning; så nikker hun hurtig et par gange).

SOLNESS.

Forvinder det aldrig. Aldrig i verden forvinder hun det. (går nærmere.) Nu står De der som en stenstøtte igen. Slig stod De igårkvæld også.

HILDE
(vender sig og ser på ham med store, alvorlige øjne).

Jeg vil rejse.

SOLNESS
(skarpt).

Rejse!

HILDE.

Ja.

SOLNESS.

Nej men det får De ikke lov til!

HILDE.

Hvad skal jeg gøre her nu?

SOLNESS.

Bare være her, Hilde!

HILDE
(ser nedad ham).

Jo, tak skal De ha'. Det blev nok ikke ved det.

SOLNESS
(uoverlagt).

Så meget desto bedre!

HILDE
(hæftig).

Jeg kan ikke gøre noget ondt imod en, som jeg kender! Ikke ta' noget væk, som hører hende til.

SOLNESS.

Hvem siger da, at De skal det!

HILDE
(vedblivende).

En fremmed en, ja! For det er noget

ganske andet, det! En, som jeg aldrig havde set for mine øjne. Men én, som jeg er kommet nær ind til —! Nej da! Nej da! Isch!

SOLNESS.

Ja men noget andet har jeg jo heller ikke sagt!

HILDE.

Å, bygmester, De véd visst godt, hvorledes det vilde gå. Og derfor så rejser jeg.

SOLNESS.

Og hvad skal der bli' af mig, når De er rejst? Hvad skal jeg ha' at leve for da? Bagefter?

HILDE
(med det ubestemmelige udtryk i øjnene).

Med Dem har det vel ingen nød. De har jo Deres pligter imod hende. Lev for de pligterne.

SOLNESS.

For sent. Disse her magterne, — disse — disse —

HILDE.

— dævlerne —

SOLNESS.

Ja, dævlerne! Og troldet indeni mig også.

De har tappet alt livsblodet af hende. (lér fortvilet.) For min lykkes skyld gjorde de det! Jo-jo! (tungt.) Og nu er hun død — for min skyld. Og jeg er levende lænket til den døde. (i vild angst.) Jeg — jeg, som ikke kan leve livet glædeløst!

(Hilde går omkring bordet og sætter sig på bænken med albuerne på bordpladen og hodet støttet i hænderne.)

HILDE
(sidder og ser en stund på ham).

Hvad vil De så bygge næstegang?

SOLNESS
(ryster på hodet).

Tror ikke, det blir til stort mere nu.

HILDE.

Ikke så'ne lune, lykkelige hjem for mor og far? Og for barneflokken?

SOLNESS.

Gad vide, jeg, om der blir brug for sligt noget herefterdags.

HILDE.

Stakkers bygmester! Og De, som har gå't her i alle de ti årene — og sat livet ind — bare på det.

SOLNESS.

Ja, De må så sige, Hilde.

HILDE
(i udbrud).

Å, jeg synes, det er rigtig så tosset, så tosset, — altsammen!

SOLNESS.

Hvilket altsammen?

HILDE.

At en ikke tør gribe efter sin egen lykke. Efter sit eget liv! Bare fordi der står nogen ivejen, som en kender!

SOLNESS.

En, som en ikke har ret til at gå forbi.

HILDE.

Gad vide, om en ikke havde ret til det igrunden? Men så alligevel —. Å, den, som kunde sove ifra hele grejen!

(Hun lægger armene fladt ned på bordet, hviler venstre side af hodet på hænderne og lukker øjnene.)

SOLNESS
(drejer lænestolen og sætter sig ved bordet).

Havde De et lunt, lykkeligt hjem — oppe hos Deres far, Hilde?

HILDE
(ubevægelig, svarer ligesom halvt i søvne).

Bare et bur havde jeg.

SOLNESS.

Og De vil slet ikke did ind igen?

HILDE
(som før).

Skovfuglen vil aldrig ind i buret.

SOLNESS.

Heller jage i den frie luften —

HILDE
(fremdeles som før).

Rovfuglen jager helst —

SOLNESS
(lar blikket hvile på hende).

Den, som havde vikingtrods i livet —

HILDE
(med vanlig stemme, åbner øjnene, men rører sig ikke).

Og det andet? Si', hvad det var!

SOLNESS.

Robust samvittighed.

(Hilde retter sig livfuld på bænken. Hendes øjne har igen det glade, tindrende udtryk.)

HILDE
(nikker til ham).

Jeg véd, hvad De kommer til at bygge næste gang, jeg!

SOLNESS.

Da véd De mere end jeg, Hilde.

HILDE.

Ja, bygmestrene, de er jo så dumme, de.

SOLNESS.

Og hvad blir det for noget da?

HILDE
(nikker igen).

Slottet.

SOLNESS.

Hvad for et slot?

HILDE.

Mit slot, kan De vel skønne.

SOLNESS.

Vil De ha' et slot nu?

HILDE.

Skylder De mig ikke et kongerige, må jeg spørge?

SOLNESS.

Jo, jeg hører, De siger det.

HILDE.

Nå. De skylder mig altså dette her konge-

riget. Og til et kongerige hører da vel et slot, skulde jeg tro!

SOLNESS
(mere og mere oplivet).

Ja, det plejer jo gerne være så.

HILDE.

Godt; så byg det for mig da! Straks!

SOLNESS
(lér).

Og det så'n straks på timen også?

HILDE.

Ja da! For nu er de omme, — de ti årene. Og jeg vil ikke gå og vente længer. Altså, — ryk ud med slottet, bygmester!

SOLNESS.

Det er ikke grejt at skylde Dem noget, Hilde.

HILDE.

Det skulde De ha' betænkt før. Nu er det forsent. Altså — (banker i bordpladen) — slottet på bordet! Det er mit slot! Jeg vil ha' det straks!

SOLNESS
(alvorligere, læner sig nærmere, med armene på bordet).

Hvorledes har De tænkt Dem, at det slottet skulde være, Hilde?

(Hendes blik tilsløres lidt efter lidt. Hun stirrer ligesom indover i sig selv.)

HILDE
(langsomt).

Mit slot skal ligge højt oppe. Svært højt skal det ligge. Og frit til alle sider. Så jeg kan sé vidt, — vidt udover.

SOLNESS.

Og et højt tårn skal der vel være?

HILDE.

Et forfærdelig højt tårn. Og øverst oppe på tårnet skal der være en altan. Og ude på den vil jeg stå —

SOLNESS
(griber sig uvilkårlig om panden).

At De kan like at stå så svimlende højt —

HILDE.

Ja da! Just der oppe vil jeg stå og sé på de andre, — de, som bygger kirker. Og hjem for mor og far og barneflokken. Og det skal De også få komme op og sé på.

SOLNESS
(dæmpet).

Får bygmesteren lov til at komme op til prinsessen?

HILDE.

Hvis bygmesteren vil.

SOLNESS
(sagtere).

Så tror jeg bygmesteren kommer.

HILDE
(nikker).

Bygmesteren, — han kommer.

SOLNESS.

Men får aldrig bygge mere, — stakkers bygmester.

HILDE
(livfuldt).

Jo da! Vi to skal være sammen om det. Og så skal vi bygge det dejligste, — det allerdejligste, som til er i hele verden.

SOLNESS
(spændt).

Hilde, — si' mig, hvad det er for noget!

HILDE
(ser smilende på ham, ryster lidt på hodet, spidser munden og taler som til et barn).

Bygmesterne — de er nogen svært — svært dumme mennesker.

SOLNESS.

Ja visst er de dumme, ja. Men sig mig så, hvad det er for noget! Det, som er det dejligste i verden. Og som vi to skal bygge sammen?

HILDE
(tier lidt og siger med et ubestemmeligt udtryk i øjnene).

Luftslotte.

SOLNESS.

Luftslotte?

HILDE
(nikker).

Luftslotte, ja! Véd De, hvad så'nt et luftslot er for noget?

SOLNESS.

Det er jo det dejligste i verden, siger De.

HILDE
(rejser sig i hæftighed og slår ligesom afvisende ud med hånden).

Ja visst så, ja! Luftslotte, — de er så nemme at ty ind i, de. Og nemme at bygge også — (ser hånligt på ham) — allerhelst for de bygmesterne, som har en — en svimmel samvittighed.

SOLNESS
(rejser sig).

Efter denne dag bygger vi to sammen, Hilde.

HILDE
(med et halvt tvilende smil).

Så'n et rigtigt luftslot?

SOLNESS.

Ja. Et med grundmur under.

(RAGNAR BROVIK kommer ud fra huset. Han bærer en stor grøn krans med blomster og silkebånd.)

HILDE
(i glædesudbrud).

Kransen! Å, det blir forfærdelig dejligt!

SOLNESS
(forundret).

Kommer De med kransen, Ragnar?

RAGNAR.

Jeg havde lovet formanden det.

SOLNESS
(lettet).

Nå, så går det vel bedre med Deres far da?

RAGNAR.

Nej.

SOLNESS.

Kvikked det ham ikke, det, jeg havde skrevet.

RAGNAR.

Det kom for sent.

SOLNESS.

For sent!

RAGNAR.

Da hun kom med det, var han ikke ved samling længer. Han havde fåt et slaganfald.

SOLNESS.

Men så gå da hjem til ham! Sé da til Deres far!

RAGNAR.

Han behøver mig ikke mere.

SOLNESS.

Men De behøver da vel at være hos ham.

RAGNAR.

Hun sidder ved sengen.

SOLNESS
(noget usikker).

Kaja?

RAGNAR
(ser mørkt på ham).

Ja, — Kaja, ja.

SOLNESS.

Gå hjem, Ragnar. Både til ham og til hende. La' mig få kransen.

RAGNAR
(undertrykker et spottende smil).

De vil da vel aldrig selv —?

SOLNESS.

Jeg vil selv gå ned med den, vil jeg. (tager kransen fra ham.) Og gå så De hjem. Vi har ikke brug for Dem idag.

RAGNAR.

Jeg véd, at De ikke har brug for mig herefter. Men idag blir jeg.

SOLNESS.

Nå, så bli', siden De endelig vil da.

HILDE
(ved rækværket).

Bygmester, — her vil jeg stå og sé på Dem.

SOLNESS.

På mig!

HILDE.

Det blir forfærdelig spændende.

SOLNESS
(dæmpet).

Det snakker vi to om siden, Hilde.

(Han går med kransen ned ad trappen og bort igennem haven.)

HILDE
(ser efter ham; derpå vender hun sig til Ragnar).

De kunde da gerne så meget som takket ham, synes jeg.

RAGNAR.

Takket ham? Skulde jeg takket ham?

HILDE.

Ja, det skulde De da rigtignok!

RAGNAR.

Det måtte vel snarere være Dem, jeg skulde takke.

HILDE.

Hvor kan De si' sligt noget?

RAGNAR
(uden at svare hende).

Men vogt Dem bare, De, frøken! For De kender nok ikke ham rigtig endnu.

HILDE
(ildfuld).

Å, jeg kender ham bedst, jeg!

RAGNAR
(lér i forbittrelse).

Takke ham, som har holdt mig nede år efter år! Han, som har fåt far til at tvile på

mig. Fåt mig selv til at tvile —. Og det altsammen bare for at —!

HILDE
(ligesom anende noget).

For at —? Si' mig det straks!

RAGNAR.

For at han kunde få beholde hende hos sig.

HILDE
(med et sæt imod ham).

Frøkenen ved pulten!

RAGNAR.

Ja.

HILDE
(truende, med knyttede hænder).

Det er ikke sandt! De lyver på ham!

RAGNAR.

Jeg vilde heller ikke tro det før idag, — da hun selv sa' det.

HILDE
(som ude af sig).

Hvad sa' hun! Jeg vil vide det! Straks! Straks!

RAGNAR.

Hun sa', at han har ta't hendes sind —

helt og holdent. Ta't alle hendes tanker for sig alene. Hun si'r, at hun aldrig kan slippe ham. At hun vil bli' her, hvor han er —

HILDE
(med gnistrende øjne).

Det får hun ikke lov til!

RAGNAR
(ligesom forskende).

For hvem får hun ikke lov?

HILDE
(hurtig).

Ikke for ham heller!

RAGNAR.

Å nej, — jeg forstår jo det hele så godt nu. Herefter vilde hun vel bare bli' — til besvær.

HILDE.

Ingenting forstår De — når De kan si' sligt! Nej, jeg skal fortælle Dem, hvorfor han holdt på hende.

RAGNAR.

Og hvorfor da?

HILDE.

For at få beholde Dem.

RAGNAR.

Har han sagt Dem det?

HILDE.

Nej, men det er så! Det må være så! (vildt.) Jeg vil, — jeg vil, at det skal være så!

RAGNAR.

Og just da De var kommen, — så slap han hende.

HILDE.

Dem, — Dem var det, han slap! Hvad tror De, han bry'r sig om så'ne fremmede frøkener, han?

RAGNAR
(tænker efter).

Skulde han da ha' gåt her og været ræd for mig?

HILDE.

Han ræd! Så kry skulde De ikke være, synes jeg.

RAGNAR.

Å, han må da vel for længe siden ha' skønnet, at jeg duer til noget, jeg også. — Forresten, — ræd, — det er nu netop det han er, ser De.

HILDE.

Han! Jo, bild mig det ind!

RAGNAR.

På sæt og vis er han ræd. Han, den store bygmesteren. Ta' livslykken ifra andre mennesker, — slig, som han har gjort både med far og med mig, — det er han ikke ræd for. Men bare det, at klyve op på et stakkers stillads, — det vilde han nok be' gud bevare sig for!

HILDE.

Å, De skulde bare set ham så højt oppe, — så svimlende højt, som jeg engang så ham!

RAGNAR.

Har De set det?

HILDE.

Ja, det har jeg rigtignok. Så fri og stolt, som han stod og fæsted kransen til kirkefløjen!

RAGNAR.

Jeg véd, at han har vovet det en gang i sit liv. En eneste gang. Vi unge har snakket så tidt om det. Men ingen magt i verden får ham til at gøre det om igen.

HILDE.

Idag gør han det om igen!

RAGNAR
(hånligt).

Jo, det kan De tro!

HILDE.

Vi skal få sé det!

RAGNAR.

Det får hverken De eller jeg sé.

HILDE
(voldsom, ustyrlig).

Jeg vil sé det! Jeg vil og jeg må sé det!

RAGNAR.

Men han gør det ikke. Tør simpelthen ikke gøre det. For han har nu engang den skavank, — han, den store bygmesteren.

(FRU SOLNESS kommer fra huset ud på verandaen.)

FRU SOLNESS
(ser sig om).

Er han ikke her? Hvor er han gåt hen?

RAGNAR.

Bygmesteren er der borte hos arbejderne.

HILDE.

Han gik med kransen.

FRU SOLNESS
(i skræk).

Gik han med kransen! Å gud, — å gud! Brovik, — De må gå ned til ham! Sé at få ham herop!

RAGNAR.

Skal jeg si', at fruen vil snakke med ham?

FRU SOLNESS.

Å ja, kære, gør det. — Nej, nej, — si' ikke, at jeg vil ham noget! De kan si', at her er nogen. Og at han må komme straks.

RAGNAR.

Godt. Jeg skal så gøre, frue.

(Han går ned af trappen og bort igennem haven.)

FRU SOLNESS.

Å, frøken Wangel, De kan ikke forestille Dem, hvilken angst jeg udstår for hans skyld.

HILDE.

Men er da dette her noget at være så svært ræd for?

FRU SOLNESS.

Å ja, det kan De da vel skønne. Tænk, om han gør alvor af det! Om han nu finder på at stige op på stilladset!

HILDE
(spændt).

Tror De han gør det?

FRU SOLNESS.

Å, en kan aldrig vide, hvad han kunde falde på. Han kunde jo gerne være i stand til hvad det så skal være.

HILDE.

Aha, De tror kanske også, at han er — så'n —?

FRU SOLNESS.

Ja, jeg véd ikke længer, hvad jeg skal tro om ham. For doktoren har nu fortalt mig så mangt og meget. Og når jeg lægger det sammen med et og andet, som jeg har hørt ham si' —

(DOKTOR HERDAL ser ud gennem døren.)

DOKTOR HERDAL.

Kommer han ikke snart?

FRU SOLNESS.

Jo, jeg tænker da det. Der er ialfald gåt bud efter ham.

DOKTOR HERDAL
(nærmere).

Men De må nok gå ind, De, frue —

FRU SOLNESS.

Nej da, nej da. Jeg vil bli' her ude og vente på Halvard.

DOKTOR HERDAL.

Ja men der er kommet nogen damer til Dem —

FRU SOLNESS.

Å gud, det også! Og netop nu!

DOKTOR HERDAL.

Det er nogen, som si'r, at de endelig må få sé på stasen.

FRU SOLNESS.

Ja-ja, så får jeg nok gå ind til dem alligevel. For det er jo min pligt.

HILDE.

Kan De ikke be' de damerne gå sin vej da?

FRU SOLNESS.

Nej, det går umulig an. Siden de er kommet herhen, så er det jo min pligt at ta' imod dem. Men bli' De herude sålænge, — og ta' imod ham, når han kommer.

DOKTOR HERDAL.

Og sé til at holde ham oppe med snak så længe som mulig —

FRU SOLNESS.

Ja, gør det, kære frøken Wangel. Hold ham så fast, som De bare kan.

HILDE.

Var det ikke rettest, at De selv gjorde det?

FRU SOLNESS.

Jo, herregud, — det var jo min pligt. Men når en har pligter på så mange kanter, så —

DOKTOR HERDAL
(ser mod haven).

Nu kommer han!

FRU SOLNESS.

Og tænk, — jeg, som må gå ind!

DOKTOR HERDAL
(til Hilde).

Si' ikke noget om, at jeg er her.

HILDE.

Nej da! Jeg skal nok finde på noget andet at prate med bygmesteren om.

FRU SOLNESS.

Og hold ham endelig fast. Jeg tror, at De kan bedst det.

(Fru Solness og doktor Herdal går ind i huset. Hilde blir stående igen på verandaen.)

(BYGMESTER SOLNESS kommer fra haven op ad trappen.)

SOLNESS.

Her skal være nogen, som vil ha' fat på mig, hører jeg.

HILDE.

Jaha, det er mig, det, bygmester.

SOLNESS.

Å, er det Dem, Hilde. Jeg var ræd, det skulde være Aline og doktoren.

HILDE.

De er nok svært ræd af Dem, De!

SOLNESS.

Så De tror det?

HILDE.

Ja, folk si'r, at De er ræd for at krabbe omkring — så'n oppe på stilladserne.

SOLNESS.

Nå, det er nu en sag for sig, det.

HILDE.

Men ræd for det, — det er De altså?

SOLNESS.

Ja, jeg er det.

HILDE.

Ræd for, at De skal falde ned og slå Dem ihjæl?

SOLNESS.

Nej, ikke for det.

HILDE.

Men for hvad da?

SOLNESS.

Jeg er ræd for gengældelsen, Hilde.

HILDE.

For gengældelsen? (ryster på hodet.) Det skønner jeg ikke.

SOLNESS.

Sæt Dem ned. Så skal jeg fortælle Dem noget.

HILDE.

Ja, gør det! Straks!

(Hun sætter sig på en taburet ved rækværket og ser forventningsfuld på ham.)

SOLNESS
(kaster sin hat på bordet).

De véd jo, at det første, jeg begyndte med, det var med kirkebygninger.

HILDE
(nikker).

Det véd jeg godt.

SOLNESS.

For jeg, sér De, jeg var som gut gåt ud fra et fromt hjem på landsbygden. Og derfor så syntes jeg jo, at dette kirkebyggeriet, det var det værdigste, jeg kunde vælge.

HILDE.

Ja-ja.

SOLNESS.

Og det tør jeg nok si', at jeg bygged disse her små, fattige kirkerne med et så ærligt og varmt og inderligt sind, at — at —

HILDE.

At —? Nå?

SOLNESS.

Ja, at jeg synes, han burde været fornøjet med mig.

HILDE.

Han? Hvilken han?

SOLNESS.

Han, som skulde ha' kirkerne, vel! Han, som de skulde tjene til ære og pris for.

HILDE.

Nå så! Men er De da viss på, at — at han ikke var — så'n — fornøjet med Dem?

SOLNESS
(hånlig).

Han fornøjet med mig! Hvor kan De snakke så, Hilde? Han, som gav troldet i mig lov til at rumstére slig, som det selv vilde. Han, som bød dem være på pletten både nat og dag for at tjene mig, — alle disse — disse —

HILDE.

Dævlerne —

SOLNESS.

Ja, både den ene og den anden slags. Å nej, jeg fik nok føle, at han ikke var fornøjet med mig. (hemmelighedsfuldt.) Se, derfor var det egentlig, at han lod det gamle huset brænde.

HILDE.

Var det derfor?

SOLNESS.

Ja, skønner De ikke det? Han vilde, jeg skulde få lejlighed til at bli' en hel mester på mit område — og bygge så meget ærefuldere kirker for ham. I førstningen forstod jeg ikke, hvor han vilde hen. Men så med én gang gik det op for mig.

HILDE.

Hvad tid var det?

SOLNESS.

Det var, da jeg bygged kirketårnet oppe i Lysanger.

HILDE.

Det tænkte jeg mig.

SOLNESS.

For, ser De, Hilde, deroppe på det fremmede sted, der gik jeg så jævnlig og grubled og funderte med mig selv. Da så' jeg så grejt, hvorfor han havde ta't mine små barn fra mig. Det var for at jeg ingenting andet skulde ha' at hæfte mig ved. Ikke sligt noget, som kærlighed og lykke, forstår De. Jeg skulde bare være bygmester. Ingenting andet. Og så skulde jeg hele mit liv igennem gå her og bygge for

ham. (lér.) Men det blev der rigtignok ikke noget af!

HILDE.

Hvad gjorde De da så?

SOLNESS.

Først gransked og prøved jeg mig selv —

HILDE.

Og så?

SOLNESS.

Så gjorde jeg det umulige. Jeg ligesom han.

HILDE.

Det umulige!

SOLNESS.

Jeg havde aldrig før kunnet tåle at stige højt og frit tilvejrs. Men den dag kunde jeg det.

HILDE
(springer op).

Ja, ja, det kunde De!

SOLNESS.

Og da jeg stod helt der øverst oppe og hang kransen over tårnfløjen, så sa' jeg til ham: Hør nu her, du mægtige! Herefterdags vil jeg være fri bygmester, jeg også. På mit område. Lige-

som du på dit. Jeg vil aldrig mere bygge kirker for dig. Bare hjem for mennesker.

HILDE
(med store, tindrende øjne).

Det var sangen, som jeg hørte gennem luften!

SOLNESS.

Men han fik vand på sin mølle bagefter.

HILDE.

Hvad mener De med det?

SOLNESS
(ser mistrøstig på hende).

Det, at bygge hjem for mennesker, — det er ikke fem øre værd, Hilde.

HILDE.

Siger De det nu?

SOLNESS.

Ja, for nu ser jeg det. Menneskene har ikke brug for disse her hjemmene sine. Ikke for at være lykkelige, ikke. Og jeg vilde heller ikke havt brug for så'nt et hjem. Ifald jeg havde ejet noget. (med en stille, forbittret latter.) Se, det er hele opgøret, så langt, så langt jeg ser

tilbage. Ingenting bygget igrunden. Og ingenting ofret for at få bygge noget heller. Ingenting, ingenting — altsammen.

HILDE.

Og aldrig så vil De bygge noget nyt herefter.

SOLNESS
(med liv).

Jo, netop nu vil jeg begynde!

HILDE.

Hvad da? Hvad da? Si' mig det straks!

SOLNESS.

Det eneste, som jeg tror der kan rummes menneskelykke i, — det vil jeg bygge nu.

HILDE
(ser fast på ham).

Bygmester, — nu mener De luftslottene vore.

SOLNESS.

Luftslottene, ja.

HILDE.

Jeg er ræd, De vilde svimle før vi kom halvvejs.

SOLNESS.

Ikke når jeg får gå hånd i hånd med Dem, Hilde.

HILDE
(med et drag af undertrykt harme).

Bare med mig? Skal vi ikke være flere i følge da?

SOLNESS.

Hvem ellers, mener De?

HILDE.

Å, — hun, denne Kaja ved pulten. Stakker, — skal De ikke ha' hende med Dem også?

SOLNESS.

Åhå. Var det hende, Aline sad her og snakked for Dem om.

HILDE.

Er det så, eller er det ikke?

SOLNESS
(hæftig).

Jeg svarer Dem ikke på sligt noget! Helt og holdent skal De tro på mig!

HILDE.

I ti år har jeg trod så fuldt, så fuldt på Dem.

SOLNESS.

De skal bli' ved at tro på mig!

HILDE.

Så la' mig få sé Dem fri og højt oppe da!

SOLNESS
(tungt).

Å, Hilde, — slig står ikke jeg til hverdagsbrug.

HILDE
(lidenskabelig).

Jeg vil det! Jeg vil det! (bedende.) Bare en eneste gang til, bygmester! Gør det umulige om igen!

SOLNESS
(står og ser dybt på hende).

Hvis jeg prøver det, Hilde, så vil jeg stå deroppe og snakke til ham li'som sidst.

HILDE
(i stigende spænding).

Hvad vil De si' til ham!

SOLNESS.

Jeg vil si' til ham: hør mig, stormægtige herre, — du får nu dømme om mig som du selv synes. Men herefter vil jeg bare bygge det dejligste i verden —

HILDE
(henreven).

Ja — ja — ja!

SOLNESS.

— bygge det sammen med en prinsesse, som jeg holder af —

HILDE.

Ja, si' ham det! Si' ham det!

SOLNESS.

Ja. Og så vil jeg si' til ham: nu går jeg ned og slår armene om hende og kysser hende —

HILDE.

— mange gange! Si' det!

SOLNESS.

— mange, mange gange, vil jeg si'.

HILDE.

Og så —?

SOLNESS.

Så vil jeg svinge min hat — og gå ned på jorden — og gøre som jeg sa' ham.

HILDE
(med udstrakte arme).

Nu ser jeg Dem igen, som da der var sang i luften!

SOLNESS
(ser på hende med sænket hode).

Hvorledes er De ble't slig, som De er, Hilde?

HILDE.

Hvorledes har De fåt mig til at bli' slig, som jeg er?

SOLNESS
(kort og fast).

Prinsessen skal ha' sit slot.

HILDE
(jublende, klapper i hænderne).

Å, bygmester —! Mit dejlige, dejlige slot. Vort luftslot!

SOLNESS.

Med grundmur under.

(I gaden har samlet sig EN MÆNGDE MENNESKER, der kun skimtes utydeligt mellem træerne. Musik af blæseinstrumenter høres fjernt bag det nye hus.)

(FRU SOLNESS, med skindkrave om halsen, DOKTOR HERDAL, med hendes hvide sjal på armen, og NOGLE DAMER kommer ud på verandaen. RAGNAR BROVIK kommer samtidig op fra haven.)

FRU SOLNESS
(til Ragnar).

Skal her være musik også?

RAGNAR.

Ja. Det er byggearbejdernes forening. (til Solness.) Jeg skulde si' fra formanden, at nu står han færdig til at gå op med kransen.

SOLNESS
(tar sin hat).

Godt. Jeg går selv derned.

FRU SOLNESS
(angst).

Hvad vil du dernede, Halvard?

SOLNESS
(kort).

Jeg må være nedenunder hos folkene.

FRU SOLNESS.

Ja, nedenunder, ja. Bare nedenunder.

SOLNESS.

Jeg plejer jo det. Så'n til hverdags.
(Han går ned ad trappen og bort igennem haven.)

FRU SOLNESS
(råber efter ham over rækværket).

Men bed endelig manden, at han er forsigtig, når han skal op! Lov mig det, Halvard!

DOKTOR HERDAL
(til fru Solness).

Ser De så, at jeg fik ret? Han tænker ikke mere på de galskaberne.

FRU SOLNESS.

Å, hvor det letted! To gange er der nu faldet folk ned for os. Og begge to så slog de sig ihjæl på stedet. (vender sig til Hilde.) Tak skal De ha', frøken Wangel, at De holdt ham så godt fast. Jeg havde visst aldrig fåt bugt med ham.

DOKTOR HERDAL
(lystig).

Ja, ja, frøken Wangel, De forstår nok at holde en fast, når De rigtig vil, De!

(Fru Solness og doktor Herdal går hen til damerne, som står nærmere ved trappen og ser udover haven. Hilde blir stående ved rækværket i forgrunden. Ragnar går hen til hende.)

RAGNAR
(med undertrykt latter, halv sagte).

Frøken, — ser De alle de unge folkene nede på gaden?

HILDE.

Ja.

RAGNAR.

Det er kammeraterne, som vil sé på mesteren.

HILDE.

Hvad vil de sé på ham for da?

RAGNAR.

De vil sé på, at han ikke tør stige op på sit eget hus.

HILDE.

Nej, vil de det, de gutterne!

RAGNAR
(harmfuld og hånlig).

Han har holdt os nede så længe, han. Nu

vil vi sé på, at han også værs'go' får holde sig nedenfor.

HILDE.

Det får De ikke sé. Dennegang ikke.

RAGNAR
(smiler).

Så? Hvor får vi sé ham henne da?

HILDE.

Højt, — højt oppe ved fløjen får De sé ham!

RAGNAR
(lér).

Han! Jo, det kan De tro!

HILDE.

Han vil til toppen. Og altså får De sé ham der også.

RAGNAR.

Ja, han vil, ja! Det tror jeg så gerne. Men han kan simpelthen ikke. Det vilde gå rundt for ham længe, længe før han kom halvvejs. Han måtte krybe ned igen på hænder og knæer!

DOKTOR HERDAL
(peger henover).

Sé! Der går formanden opover stigerne.

FRU SOLNESS.

Og så har han vel kransen at bære på også. Å, bare han nu tar sig i agt!

RAGNAR
(stirrer vantro og råber).

Men det er jo —!

HILDE
(i udbrydende jubel).

Det er bygmesteren selv!

FRU SOLNESS
(skriger i forfærdelse).

Ja, det er Halvard! Å, du store gud —! Halvard! Halvard!

DOKTOR HERDAL.

Hys! Skrig ikke til ham!

FRU SOLNESS
(halvt fra sig selv).

Jeg vil til ham! Få ham ned igen!

DOKTOR HERDAL
(holder på hende).

Stå urørlige allesammen! Ikke en lyd!

HILDE
(ubevægelig, følger Solness med øjnene).

Han stiger og stiger. Altid højere. Altid højere! Sé! Sé bare!

RAGNAR
(åndeløs).

Nu må han vende om igen. Der er ikke råd for andet.

HILDE.

Han stiger og stiger. Nu er han snart oppe.

FRU SOLNESS.

Å, jeg forgår af skræk. Jeg holder ikke det synet ud!

DOKTOR HERDAL.

Så sé ikke op på ham da.

HILDE.

Der står han på de øverste plankerne! Helt oppe!

DOKTOR HERDAL.

Ingen må røre sig! Hører De det!

HILDE
(jubler i stille inderlighed).

Endelig! Endelig! Nu ser jeg ham stor og fri igen!

RAGNAR
(næsten målløs).

Men dette her er jo —

HILDE.

Slig har jeg set ham i alle de ti årene. Hvor tryg han står! Forfærdelig spændende alligevel. Sé på ham! Nu hænger han kransen om spiret!

RAGNAR.

Dette her er som at stå og sé på noget rent umuligt.

HILDE.

Ja, det er jo det umulige, det, som han nu gør! (med det ubestemmelige udtryk i øjnene.) Kan De sé nogen anden deroppe hos ham?

RAGNAR.

Der er ingen andre.

HILDE.

Jo, der er en, som han trætter med.

RAGNAR.

De tar fejl.

HILDE.

Hører De ikke sang i luften heller da?

RAGNAR.

Det må være vinden i trætoppene.

HILDE.

Jeg hører sang. En vældig sang! (råber i vild jubel og glæde.) Sé, sé! Nu svinger han hatten! Han hilser herned! Å, så hils da op til ham igen. For nu, nu er det fuldbragt! (river det hvide sjal fra doktoren, vifter med det og skriger opad.) Hurra for bygmester Solness!

DOKTOR HERDAL.

La' være! La' være! For guds skyld —!

(Damerne på verandaen vifter med lommetørklæderne og hurraråbet istemmes nede på gaden. Da forstummer det pludselig og folkemængden slår over i et forfærdelsens skrig. Et menneskelegeme sammen med planker og træstumper skimtes utydeligt at styrte ned inde mellem træerne.)

FRU SOLNESS OG DAMERNE

(samtidigt).

Han falder! Han falder!

(Fru Solness vakler, segner afmægtig bagover og opfanges af damerne under råb og forvirring.)

(Menneskemængden på gaden bryder gærdet ned og stormer ind i haven. Doktor Herdal iler ligeledes derned. Kort ophold.)

HILDE

(stirrer ufravendt opad og siger som forstenet).

Min bygmester.

RAGNAR

(støtter sig skælvende til rækværket).

Han må være knust. Dræbt på stedet.

En af damerne
(medens fru Solness bæres ind i huset).

Løb ned til doktoren —

Ragnar.

Kan ikke flytte en fod —

En anden dame.

Så råb ned til nogen da!

Ragnar
(forsøger at råbe).

Hvorledes er det? Er han ilive?

En stemme
(nede i haven).

Bygmester Solness er død!

Andre stemmer
(nærmere).

Hele hodet er knust. — Han faldt lige i stenbruddet.

Hilde
(vender sig til Ragnar og siger stille).

Nu kan jeg ikke sé ham deroppe.

Ragnar.

Forfærdeligt dette her. Han magted det altså dog ikke.

HILDE
(ligesom i stille, forvildet triumf).

Men helt til toppen kom han. Og jeg hørte harper i luften. (svinger sjalet opad og skriger i vild inderlighed.) Min, — min bygmester!

Omtrent samtidig med nærværende originaludgave fremkommer en engelsk, en tysk og en fransk af forfatteren autoriseret udgave. Noget senere følger oversættelser på russisk, hollandsk, ungarsk, bøhmisk og polsk.